

Den internasjonale Røde Kors komiteen som et folkerettssubjekt

Kandidatnummer: 511
Leveringsfrist: 25.april 2009

Til sammen 16081* ord

27.04.2009

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Oppgavens problemstilling	1
1.2	Kort om Den internasjonale Røde Kors komiteen	2
1.2.1	Nærmere om oppgavens problemstilling	5
1.3	Betydningen av å inneha folkerettslig status	7
1.4	Kilder og metode	8
1.5	Avgrensning av oppgaven og enkelte avklaringer	9
1.6	Avhandlingens videre fremstilling	9
<u>2</u>	<u>UTGANGSPUNKTER FOR DEN VIDERE DRØFTELSE</u>	<u>10</u>
2.1	Begrepene ”folkerettssubjekter” og ”internasjonale organisasjoner”	10
2.2	Begrepet folkerettssubjekt	10
2.3	Begrepet ”internasjonale organisasjoner”	13
2.3.1	Ulike typer av organisasjoner	13
2.3.2	Mellomstatlige organisasjoner	13
2.3.3	Ikke-statlige organisasjoner	15
2.3.4	Det folkerettslige skillet mellom IGOer og NGOer	16
2.3.5	ICRC- en hybrid	16
<u>3</u>	<u>VILKÅRSLÆREN</u>	<u>18</u>
3.1	Innledning	18
3.2	FN-erstatningssaken	19

3.2.1	Rettens uttalelse	21
3.2.2	Sakens rekkevidde, og gyldighet for andre organisasjoner	25
3.2.3	Konklusjoner basert på den rådgivende uttalelsen	27
3.3	Vilkårslæren i rettsteorien	28
3.3.1	Den subjektive teorien	29
3.3.2	Den objektive teorien	29
3.3.3	En sammenligning av teoriene	30
3.3.4	Del konklusjon I: Konklusjoner basert på den rettslige teori	31
3.4	Avgjørende kriteria basert på FN-erstatningssaken og rettslig teori	32
3.4.1	Internasjonalt mandat	32
3.4.2	Uavhengighetskriteriet	33
3.4.3	Medlemmenes hensikt, vilje, intensjon	34
3.4.4	Effektivitetskriteriet	35
3.5	Avsluttende bemerkninger	36
4	<u>ICRC SOM ET FOLKERETTSSUBJEKT</u>	37
4.1	Internasjonalt mandat	38
4.2	Uavhengighetsvilkåret	39
4.2.1	ICRC- humanitærrettens vokter	40
4.2.2	Sedvanerettsstudien	43
4.2.3	ICRC og inngåelse av traktater	46
4.2.4	“Headquarter agreements” og deres rettslige natur	46
4.2.5	ICRCs konfidensialitetspraksis	49
4.3	Staters intensjon	51
4.3.1	Uttrykkelig anerkjennelse	52
4.3.2	Implisitt anerkjennelse	53
4.3.3	Bestemmelsene i Genève-konvensjonene	53
4.3.4	Beskyttermaktrollen eksplisitt for stater og ICRC	54
4.3.5	Øvrige oppgaver i henhold til Genèvekonvensjonene	55
4.3.6	Observatørstatus i FN	56

4.4	Effektivitetsspørsmålet	58
<u>5</u>	<u>KONKLUSJON</u>	<u>60</u>
<u>6</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>62</u>

1 Innledning

1.1 Oppgavens problemstilling

Problemstillingen i det følgende er hvorvidt Den internasjonale Røde Kors komiteen (heretter kalt ICRC / komiteen) kan regnes for å være et folkerettssubjekt.

Spørsmålet er kontroversielt innenfor folkeretten, men arbeidet til de to internasjonale krigsforbryterdomstolene, The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, og The International Criminal Tribunals for Rwanda (heretter kalt ICTY og ICTR) viser at problemstillingen til stadighet er aktuell. ICRCs rolle på den internasjonale arena har vært et aktuelt spørsmål for domstolene ved flere anledninger og særlig har domstolene fokusert på spørsmålet om komiteens konfidensialitetspraksis. Dette er et spørsmål om hvorvidt ICRC sine ansatte kan tilbakeholde informasjon, fra internasjonale domstoler, om forhold de stifter kjennskap til i tjeneste. Spørsmålet ble særlig berørt i sakene Prosecutor vs. Simic¹ (Simicsaken) og Prosecutor vs. Nyiramasuhuko² (Nyiramasuhukosaken).

Den rettslige problematikken behandlet i disse sakene belyser aktualiteten og interessen for oppgavens hovedproblemmstilling: ICTY synes å utlede det rettslige grunnlaget for komiteens konfidensialitetspraksis på bakgrunn av ICRCs rettslige status på den

¹ Prosecutor v. Simic and Ors (Decision on the Prosecution Motion under Rule 73 for a Ruling Concerning the Testimony of a Witness) 27 July 1999 (ICTY Trial Chamber).

² Prosecutor v. Nyiramasuhuko (Decision on Ntahoali's Extremely Urgent Motion for Inadmissibility of Witness TQ's Testimony) 15 July 2004 (ICTR Trial Chamber II).

internasjonale arena. Til tross for et nokså uklart rettsbilde og uten nærmere drøftelse fastslår ICTY at komiteen er et folkerettssubjekt. Simicsaken vil bli ytterligere redegjort for i oppgavens del IV.

1.2 Kort om Den internasjonale Røde Kors komiteen

ICRC er en privat humanitær organisasjon dannet i 1863, og underlagt sveitsisk nasjonal lovgiving³. Komiteen har et internasjonalt mandat.

I komiteens ”mission statement”, komiteens retningslinjer, blir dennes mandat definert som et:

“Exclusively humanitarian mission to protect the lives and dignity of victims of armed conflict and other situations of violence and to provide them with assistance”⁴.

Mandatet er ilagt av verdenssamfunnet, og rettslig forankret i de fire Genève-konvensjonene og statuttene til Rød Kors og Røde Halvmånebevegelsen.

I Genèvekonvensjonene er ICRCs praktiske oppgaver angitt å være å besøke fanger, organisere hjelpeoperasjoner, gjenforene familier, og andre lignende humanitære aktiviteter i væpnede konflikter.

Statuttene til Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen pålegger komiteen å gjøre tilsvarende oppgaver i interne voldskonflikter, hvor Genèvekonvensjonene ikke får

³ Statuttene til ICRC, artikkel 1 og 2: Tilgjengelig på: <http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/html/icrc-statutes-080503>

⁴ The ICRC's mission statement: Tilgjengelig på <http://www.icrc.org/web/Eng/siteeng0.nsf/htmlall/icrc-mission-190608>

anvendelse jf. statuttens artikkel 5 litra d⁵. Dessuten pålegges komiteen å utføre de oppgaver som er pålagt i henhold til Genevekonvensjonene, jf. statuttens artikkel 5 litra c⁶.

Komiteens overordede ansvarsområder består i å påse at internasjonal humanitær rett overholdes, og videre bidra til spredning av kunnskap om internasjonal humanitær rett. På bakgrunn av dette har ICRC ofte blitt referert til som humanitærrettens vokter.

Historisk spores komiteens opprinnelse tilbake til slaget ved Solferino i 1859. Slagets grusomheter ble bevitnet og nedtegnet, i ”*A memory of Solferion*”, av foretningsmannen Henry Dunant. I dette verket lanserte han en internasjonal appell om å danne frivillige hjelpeorganisasjoner for å ta seg av sårede soldater i krigstid. I tillegg etterlyste han internasjonale regler som garanterer nøytralitet og beskyttelse for ofrene på slagmarken, det medisinske personell og feltsykehusene.

Dunants appell vant gehør. I februar 1863, i regi av ”*The Geneva Society for Public Welfare*”, en lokal sveitsisk veldedighetsorganisasjon ble en sveitsisk femmanns komité ”*The International Committee to Assist the War Wounded*”, dannet. Dennes formål var å kartlegge mulighetene for rekruttering av hjelpekorps til å bistå væpnede styrker i kamp. I dagene 26. til 29 oktober 1863 ble komiteens første internasjonale konferanser, ”*The Geneva International Conference*”, avholdt i Genève. 36 delegater deltok, hvorav både statlige og private aktører var representert. 18 offisielle delegater fra ulike nasjonale regjeringer, seks delegater fra ikke-statlige organisasjoner, syv ikke-offisielle utenlandske delegater og de fem medlemmene i komiteen.⁷ Denne fremgangsmåten hvor både statlige og private aktører inviteres til internasjonalt samarbeid er et typisk trekk ved komiteens humanitære virksomhet. Dette reflekteres også i komiteens sammensetning og mandat i dag: En privat organisasjon, med ett verdensomspennende mandat ilagt av verdenssamfunnet.

⁵ Statutes of the International Red Cross and the Red Crescent Movement:
<http://www.icrc.org/web/eng/sitenng0.nsf/html/statutes-movement-220506>

⁶ Ibid.

⁷ John F. Hutchinson, *Champions of Charity: War and the Rise of Red Cross* (1996), 11-24 og 28. S

Resultatet av konferansen ble ti vedtatte resolusjoner: ”*Resolutions of the Geneva International Conference*” i 1863. Disse dannet grunnlaget for etablering av nasjonale hjelpeorganisasjoner for sårede soldater i kamp. Dette er samtidig det historiske grunnlaget for dagens nasjonale Røde Kors og Røde Halvmåneforeninger. Et annet viktig trekk ved retningslinjene er at de introduserte og presiserte viktigheten av nøytralitetsprinsippet for humanitære organisasjoner.

Påfølgende år, 1864, inviterte ”*the Swiss Federal Council*” de opprinnelige delegatene til en ny konferanse. Formålet med den andre konferansen var å vedta de ti opprinnelige retningslinjene som en folkerettslig bindende konvensjon⁸. 22. august 1864 undertegnet 12 stater ”*the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the wounded in Armies in the Field*”, også kjent som den opprinnelige Genèvekonvensjonen. Resterende stater hadde ikke fått bindingsmyndighet⁹. Med dette regnes moderne internasjonal humanitær rett for å være født.

Traktaten ble i ettertid ratifisert av ytterligere 57 stater, med Ecuador som den siste i 1907.¹⁰

I dag utgjør komiteen sammen med de nasjonale Røde Kors – og Røde Halvmåneforeninger, Det internasjonale forbundet av Røde Kors – og Røde Halvmåneforeninger (heretter kalt IFRC/Forbundet): *Røde Kors – og Røde Halvmåne Bevegelsen (heretter kalt Bevegelsen)*. Disse komponentene er tre selvstendige organisasjoner med ulike arbeidsoppgaver. Likevel har de det samme overordnede formål; redusere lidelsene for mennesker i nød. De andre organisasjoners status innefor folkeretten vil i det følgende ikke bli behandlet da problemstillingen er omfattende, og oppgavens rammer ikke tillater det. Koblingen til Bevegelsen er imidlertid viktig å få fremhevet av to grunner. Bevegelsens statutter, sammen med Genèvekonvensjonen, danner komiteens mandat. Statuttene er vedtatt av ”*The International Conference of the Red Cross and the Red Crescent*”, som utgjør Bevegelsens øverste utøvende organ.

⁸ Ibid, 45-46.

⁹ Ibid, 46.

Dernest er det viktig å få fastslått at konferansens medlemmer er ICRC, Forbundet, de nasjonale Røde Kors – og Røde Halvmåneforeninger og de *stater* som har ratifisert Genèvekonvensjonen¹¹. Dette vil bli nærmere behandlet i oppgavens del IV.

For øvrig bør det nevnes at komiteen fremdeles utelukkende er sammensatt av sveitsiske borgere¹². Komiteen har fortsatt sitt hovedsete i Genève, og er videre representert med eksterne kontorer i 80 ulike land.

1.2.1 Nærmere om oppgavens problemstilling

Opgavens problemstilling, Den internasjonale Røde Kors komiteen som et folkerettssubjekt, må ses i lys av folkerettens særegne karakter. Folkeretten er et rettssystem dannet og regulert av selvstendige stater. Et hvert rettslig system definerer, og utpeker sine rettssubjekter. Det vil si de subjekter som ”*kan hevde og pådra seg forpliktelser i henhold til rettsreglene*”¹³. I folkeretten er stater de fremste rettssubjekter. Det ble bekreftet av ”The permanent court of international justice” i Lotus-saken av 1927¹⁴. Det fremgår av premissene i avgjørelsen at:

*”Folkerett regulerer forholdene mellom selvstendige stater (...) som middel til å regulere relasjoner mellom ko- eksisterende selvstendige samfunn, eller med det formål å nå felles mål”*¹⁵.

Folkerettens grunnleggende prinsipp er suverenitetsprinsippet, hvilket innebærer at alle stater er suverene, og ikke underkastet noen annen vilje en sin egen¹⁶. Prinsippet er anerkjent som en alminnelig grunnsetning innefor folkeretten.

¹¹ Bevegelsens statutter artikkel 9.

¹² Jf. statuttene til ICRC artikkel 7.

¹³ Rudd & Ulfstein (2002) s.78

¹⁴ PCIJ, series A , NO 9, 1927, s. 18.

¹⁵ Min oversettelse

¹⁶ Ruud & Ulfstein, 2.utg s. 21.

Grunnet folkerettens dynamiske karakter og de mange utfordringer på den internasjonale arena omfatter subjektbegrepet i moderne folkerett mer enn bare statene. Moderne folkerett er preget av to verdenskriger, utallige borgerkriger og interne stridigheter. Disse utfordringene har påvirket og reformert folkerettens tradisjonelle kjerneområde. Statene har innsett behovet for andre internasjonale subjekter til å avhjelpe problematikken. Dette har ført til betydelige modifikasjoner fra det tradisjonelle ståstedet, og åpnet for at nye aktører kan delta på den internasjonale arena. Blant disse finner vi de internasjonale organisasjonene.

For å kunne ta stilling til ICRCs status som et folkerettslig subjekt, må man først ta stilling til om internasjonale organisasjoner *kan* være folkerettssubjekter. Dette spørsmålet er blitt forlagt, og besvart av Den internasjonale domstolen (heretter kalt ICJ) i form av en rådgivende uttalelse: ”*Reparations for Injuries Suffered in the Service of the United Nations*”¹⁷ (heretter kalt FN-erstatningssaken). Det rettslige spørsmålet som ble drøftet angikk eksplisitt FNs folkerettslige status. ICJ oppstilte de vilkår som må foreligge for at en internasjonal organisasjon kan anses som et folkerettssubjekt, og kom enstemmig frem til på bakgrunn av disse at FN er et folkerettssubjekt.

FN-erstatningssaken anses som den fremste rettskilden i relasjon til spørsmålet om organisasjoners rettslige status på den internasjonale arena, og regnes å ha stor presedensskapende virkning på rettsområdet. Det vil bli nærmere redegjort for den aktuelle uttalelsen, og hvorvidt den får anvendelse i tilknytning til oppgavens problemstilling under oppgavens del III og IV.

Før det kan redegjøres for de vilkår som er oppstilt i FN-erstatningssaken er det imidlertid viktig å redegjøre for begrepene: ”*folkerettssubjekter*” og ”*internasjonale organisasjoner*” først, da de danner fundamentet for det oppgavens problemstilling. Dette vil bli gjort i oppgavens del II.

¹⁷ 1949 ICJ REP. s. 174.

1.3 Betydningen av å inneha folkerettslig status

Ett viktig spørsmål er; hvorvidt det er nødvendig for internasjonale organisasjoner å inneha uavhengig folkerettslig status? En slik status gjør dem til :

” subjects of international law and thus capable of enforcing rights and duties upon the international plane as distinct from operating merely within the confines of separate municipal jurisdictions”¹⁸.

Dette indikerer at status som folkerettssubjekt er nødvendig for å delta på et internasjonalt plan i rettslig sammenheng.

I alle tilfeller der medlemmene er stater, vil statene inneha folkerettslig status. Neste spørsmål som oppstår er *når* det er nødvendig med en selvstendig status for organisasjonene? Uten denne selvstendigheten, ville resultatet vært at organisasjonen hadde opptrådt i kraft av medlemsstatenes folkerettslig status. En slik fremgangsmåte ville gitt opphav til mange problemer. For eksempel vil det være problematisk med hensyn til spørsmål om rettsansvar. Hvis en organisasjon ikke har selvstendig rettslig status, uavhengig av medlemmene, vil et potensielt rettsansvar vært delt mellom medlemmene. En slik ordning kan fort medføre både praktiske problemer, og konfliktsituasjoner medlemmene seg imellom. Omvendt kunne tilfellet vært at en organisasjon ønsker å gå til rettslig skritt og bringe inn et krav for Den internasjonale domstolen (ICJ), mot et annet folkerettslig subjekt. I slike tilfeller vil ett flertall fra medlemmene vært påkrevd. Dette kunne fort ha medført store politiske konflikter blant medlemmene.

Grunnet dette, og rent praktiske årsaker er det internasjonale samfunnet bedre tjent med at internasjonale organisasjoner opptrer som selvstendig folkerettssubjekter. På dette vis vil man videre unngå situasjoner der medlemmene føler seg forpliktet til å involvere seg, og samtidig utsette sine politiske og diplomatiske relasjoner for brudd.

¹⁸ Shaw s. 909

En selvstendig rettslig status for internasjonale organisasjoner kan dermed sies å være et utslag av praktiske hensyn.

1.4 Kilder og metode

Grunnet problemstillingens folkerettslig art må den folkerettslige metodelæren bli lagt til grunn i utredningen av den aktuelle problemstillingen, og de folkerettslige kildene som er ansett for å gi et uttrykk for den alminnelige folkerett kommer dermed til anvendelse. Disse rettskildene er angitt i statuttene til FNs internasjonale domstol i Haag, International Court of Justice (ICJ).

De mest relevante rettskildene for oppgaven er konvensjoner, traktater, rettspraksis og rettsteori, jf. statuttens art. 38, 1. ledd.

Av folkerettslige konvensjoner vil de fire Genèvekonvensjonene bli anvendt i utstrakt grad. Det er ikke mange folkerettslige traktater som berører problemstillingen direkte. Det er først og fremst komiteens "Headquarters agreements" jeg har forholdt meg til.

Det er videre svært sparsommelig med relevant rettspraksis knyttet til den aktuelle problemstillingen. Jeg tar først og fremst utgangspunktet i FN-erstatningssaken, som tidligere nevnt er denne en ledende sak knyttet til den aktuelle hoved- og delproblemstillingen.

Mange av de anvendte rettsteoretiske bøkene er forholdsvis gamle og kan dateres flere ti-år tilbake i tid. Dette har blitt forsøkt avhjulpet ved supplement av nyere juridiske artikler. Det bør påpekes at svært lite av den anvendte rettsteorien er direkte knyttet til den aktuelle problemstillingen. Jeg har imidlertid tatt sikte på å trekke paralleller, og synspunkter fra disse.

1.5 Avgrensning av oppgaven og enkelte avklaringer

Oppgaven vil ikke berøre eventuelt andre folkerettssubjekters stilling innad i folkeretten. Vilkårslæren under del III vil derfor avgrenses mot behandling av stater som folkerettssubjekter.

Dessuten bør det presiseres at enkelte rettsteoretikere har valgt å skille begrepet "folkerettssubjekter", og "rettslig status". For oppgavens formål vil disse begrepene: folkerettssubjekter, folkerettssubjektivitet, folkerettslig status, juridisk person bli ilagt samme betydning.

1.6 Avhandlingens videre fremstilling

Den videre fremstilling tar for seg en redegjørelse for begrepene "*folkerettssubjekter*" og "*internasjonale organisasjoner*" i oppgavens del II. Deretter behandles vilkårslæren i relasjon internasjonale organisasjoner som folkerettssubjekter i oppgavens del III. Til slutt behandles problemstillingen hvorvidt ICRC er ett folkerettssubjekt, i oppgavens del IV.

2 Utgangspunkter for den videre drøftelse

2.1 Begrepene "folkerettssubjekter" og "internasjonale organisasjoner"

Tradisjonelt har stater vært ansett som folkerettssubjekter. I dag er det også alminnelig anerkjent innefor folkeretten at internasjonale organisasjoner *kan*¹⁹ opptre som folkesubjekter i den grad de oppfyller de nødvendige vilkår. Før det kan redegjøres for hvilke vilkår disse er, er det imidlertid nødvendig med en nærmere redegjørelse av hva som menes med begrepene "*folkerettssubjekt*", og "*internasjonale organisasjoner*", i folkerettslig forstand.

2.2 Begrepet folkerettssubjekt

Det må presiseres at begrepet "*folkerettssubjekt*" mangler en presis definisjon. Rettspraksis og rettsteori på det aktuelle rettsområdet fastslår imidlertid at folkerettssubjektivitet medfører internasjonale rettigheter og plikter, og samtidig kompetanse til å opprettholde disse rettigheter, hvis nødvendig, ved å gå til rettslige skritt²⁰.

Definisjonen har tidvis blitt kritisert i rettsteorien under påstand av å være en sirkeldefinisjon da det påfølgende spørsmålet vil være hvem er kompetent til å inneha internasjonale rettigheter og plikter²¹?. En annen utilstrekkelighet ved definisjonen er at den er for vidt i sin utforming. Den gjenspeiler ikke de ulike folkerettssubjekters diversitet. I den grad andre subjekter enn stater anerkjennes som folkerettssubjekter vil den praktiske betydningen av dette være begrenset. Dette er først og fremst grunnet faktiske forhold som faktumet at det i dag er bare stater som har eget territorium og befolkning²².

¹⁹ ICJ Reports 1949 s. 179

²⁰ Reparation for injuries suffered in the service of the United Nations, Advisory Opinion: ICJ reports 1949 s. 179. Min oversettelse.

²¹ Brownlie s. 57

²² Ruud & Ulfstein (2002) s. 78.

I relasjon til internasjonale organisasjoner som folkerettssubjekter sviker den tradisjonelle definisjonen å påpeke det faktum at de, internasjonale organisasjoner, som folkerettssubjekter opptrer innenfor flere rettssystemer.

*”The personality aspect of an organizations legal status involves two essentially distinct and separate levels of international and domestic law”.*²³

Hva det innebærer å være et folkerettssubjekt på den internasjonale arena vil bli grundig redegjort under oppgavens del III, men her skal det kort fastslås at folkerettssubjektivitet på den internasjonale arena gir rettigheter og plikter, og kompetanse til å opptre selvstendig på folkerettens område, jf. FN-erstatningssaken²⁴.

I forlengelse av spørsmålet folkerettssubjekters kompetanse til å opptre på den internasjonale arena oppstår spørsmålet om rekkevidden av denne statusen.

Når en internasjonal organisasjon er anerkjent som et folkerettssubjekt innebærer det først og fremst at organisasjonen er selvstendig vice a via sine medlemmer. Dette vil særlig være viktig i tilfeller hvor det foreligger en konflikt mellom organisasjonen og et medlem. Organisasjonens rettslige status kan dessuten medføre rettslige konsekvenser ovenfor ikke-medlemmer. Dette er dette som i rettsteorien refereres til ”objektiv folkerettslig rettslig status²⁵”. ”Objektiv folkerettslig retts status” innebærer at ikke-medlemmer må respektere organisasjonens status.

Noe annet kunne ha medført mange praktiske utfordringer. I første omgang innebærer dette at en organisasjon med et objektivt folkerettssubjekt status, ikke kan ignoreres av en ikke-medlems stat. En fornektelse av organisasjonens rettslig status ville vært en lettvint måte å unngå å bli involvert i rettslige konflikter. Det er en kjensgjerning at internasjonale

²³ Bekker. s. 54

²⁴ ICJ Reports 1949 s. 179

organisasjoner deltar i større og større grad på den internasjonale arena, inkludert på det rettslige plan, følgelig må deres rettssubjektivitet respekteres.

Med hensyn til rettslig status innenfor *nasjonale rettsystemer* bør det påpekes at internasjonale organisasjoner opptrer innenfor de respektive staters territorium. Dette aspektet av internasjonale organisasjoners folkerettslige subjektivitet er knyttet til staters anerkjennelse av organisasjoners innad i deres interne rettsystem. Intern rettslig status innebærer at organisasjoner gis rettslig adgang til å opptre på like linje med staters andre juridiske personer. En viktig konsekvens av dette er de privilegier, og immunitet de tilkjennes²⁶. Ofte blir dette regulert i traktater, eller staters nasjonale lover. For ICRCs tilfelle reguleres dette ofte i de såkalte "Headquarter agreements"²⁷. Dette er noe som vil bli nærmere redegjort for i oppgavens del IV.

I de tilfeller hvor det ikke foreligger traktater, eller nasjonal lovgivning som uttrykkelig regulerer organisasjoners rettslige status innad de respektive staters lovgivning er det i rettsteorien fremhevet at anerkjennelse som et internt rettssubjekt bør utledes implisitt på bakgrunn av organisasjonens eksistens²⁸. Hvis slik rettslig status ikke var tiltenkt under staters interne lovgivning ville resultatet ha medført store praktiske utfordringer for organisasjoners kompetanse til å utføre sine oppgaver effektivt. De vil nemlig i alle tilfeller være avhengige av alle medlemstaters felles konsensus til å foreta seg handlinger.

Denne distinksjonen har ikke fortonet seg som problematisk for nasjonale domstoler. Nasjonale domstoler har anerkjent organisasjoners juridiske personlighet innad i intern rett også i de tilfeller hvor det mangler uttrykkelig regulering av den rettslige statusen²⁹. Dette gjøres på bakgrunn av organisasjoners folkerettslige subjektivitet³⁰.

²⁶ Arangio-Ruiz: 1 Y.B Int'l L. Comm'n 291 para17, UN Doc. A/CN 4/SER.A/1985

²⁷ Headquarter agreements er avtaler med de vertstater hvor ICRC har feltkontorer.

²⁸ Seidl-Hohenveldern: Responsibility s.424; Dominice : L'immunité s.165-166; Reuter: Institutions s. 232.

²⁹ Schermers: s. 790

³⁰ Italian Court of Cassation, dom avsagt 14.juni 1954: Branno v. Ministry of War.

En mer presis definisjon av begrepet i relasjon til internasjonale organisasjoner som folkerettssubjekter vil på dette tidspunktet være vanskelig å presentere. Særlig da dette vil være gjenstand for nærmere redegjørelse under oppgavens del III.

2.3 Begrepet "internasjonale organisasjoner"

2.3.1 Ulike typer av organisasjoner

Det opptrer ulike typer internasjonale organisasjoner på den internasjonale arena. I det følgende skal det gjøres rede for de mest kjente. Det skilles i første omgang mellom mellomstatlige (IGO)³¹ og ikke -statlige organisasjoner (NGO)³².

Til slutt under dette punktet skal det redegjøres for ICRCs plass innfor dette området i folkeretten. Grunnen til en slik redegjørelse er at ICRC står i en mellomstilling mellom mellomstatlige og ikke-statlige organisasjoner.

2.3.2 Mellomstatlige organisasjoner

En mellomstatlig organisasjon er per definisjon en organisasjon som har flere stater som medlemmer. Landene som er med i slike organisasjoner betegnes som medlemsstater. Folkerettslig etableres internasjonale organisasjoner vanligvis ved en internasjonal traktat. Det er denne avtale som trekker opp rammene for organisasjonens virksomhet, oppbygning, og som angir dens kompetanse til å opptre som selvstendig rettssubjekt på det folkerettslige plan. Det trenger likevel ikke å være tilfellet under alle omstendigheter. Dette skal vi se nærmere på under behandlingen av FN-erstatningssaken.

³¹ Ofte refereres det til den type organisasjoner ved den engelske forkortelsen IGO, som står for intergovernmental organizations.

³² Ofte refereres det til den type organisasjoner ved den engelske forkortelsen NGO, som står for *non-governmental organization*.

Ettersom organisasjonene er skapt av statene og har statene som medlemmer, er deres status som folkerettssubjekter avledet fra statene, men ikke nødvendigvis avhengig av statene. Internasjonale organisasjoner skiller seg med dette fra uformelle grupperinger av land.

Variasjonen³³ blant de mellomstatlige organisasjonene er stor. Mellomstatlige organisasjoner kan være universelle³⁴, eller regionale³⁵. I det hele tatt varierer organisasjonenes størrelse, form og innhold av grunnleggerens formål og hensikt.

Gjennom sine tjenestemenn og styrende organer kan organisasjonene treffe vedtak, og utføre faktiske handlinger som kan påføre dem et folkerettslig ansvar³⁶. I enkelte sammenhenger vil organisasjonene også kunne bidra til å skape ny folkerett, enten gjennom bindende vedtak vis-à-vis sine medlemmer, eller ved å inngå traktater med stater, eller andre folkerettssubjekter³⁷. Organisasjonene dermed i stor utstrekning sammenlignes med stater når det gjelder spørsmålet om stilling som subjekter i folkeretten. Begrensningene må først og fremst sies å ligge i det faktumet at organisasjonene ikke har en egen befolkning eller eget territorium³⁸. På denne måten får organisasjonene ofte et eget liv uavhengig av medlemslandene.

Det er likevel medlemsstatene som setter rammen for organisasjonenes virksomhet, og følgelig også rammene for deres kompetanse til å opptre som folkerettssubjekter.

³³ Per i dag antas det at det eksisterer nærmere 355 mellomstatlige organisasjoner se, NorthwesternUniversity Library : <http://www.library.northwestern.edu/govinfo/resource/internat/igo.html>

³⁴ FN er et eksempel på en universell organisasjon.

³⁵ Nato er et eksempel på en regional organisasjon.

³⁶ Ruud&Ulfstein (2002). s.83.

³⁷ Ibid s. 83.

³⁸ Ibid s. 78.

2.3.3 Ikke-statlige organisasjoner

Ved siden av de mellomstatlige organisasjoner finnes det en rekke ikke-statlige organisasjoner som i større eller mindre utstrekning deltar på den internasjonale arena. Dette er foreninger eller sammenslutninger av enkeltpersoner (fysiske eller juridiske), som oftest med formål å arbeide for begrensede interesser³⁹. Antallet ikke-statlige organisasjoner er meget stort, og deres størrelse, organisering og arbeidsform varierer også meget sterkt.

Der en organisasjons medlemskap, eller aktivitet er begrenset til ett spesifikt land, karakteriseres organisasjonen som en nasjonal ikke-statlig organisasjon⁴⁰. I de tilfeller slike organisasjoners aktivitet strekker seg over flere landegrenser kategoriseres den som en *internasjonal ikke-statlig organisasjon*.

De deltar i større, eller mindre utstrekning på den internasjonale arena blant annet, som observatører på internasjonale konferanser og i mellomstatlige organisasjoner hvor de vanligvis har talerett men ikke stemmerett. De er ofte svært aktive, og kan i enkelte tilfelle dominere internasjonale konferanser og øve sterk rettpolitisk påvirkning.

Observatørstatus er et eksempel på at en NGO *kan* få stilling som rettighetssubjekt, selv om det i realiteten kun dreier seg om prosessuelle rettigheter. Det vil alltid være opp til vedkommende IGO eller konferanse å bestemme hvorvidt NGOer skal få observatørstatus. Dette er ett eksempel på såkalt ”*partikulær folkerett*”⁴¹. En generell observatørrett for NGOer kan ikke utledes av den alminnelige folkerett⁴².

³⁹ Ruud & Ulfstein (2002) s. 84

⁴⁰ Denne type organisasjoner refereres ofte til som NGO'er grunnet den engelske oversettelsen *non-governmental organization*.

⁴¹ Ruud & Ulfstein (2002) s. 85.

⁴² Ibid

2.3.4 Det folkerettslige skillet mellom IGOer og NGOer

Skillet mellom IGOer og NGOer er viktig å få stadfestet da de innehar ulik rettslig status på folkerettens område. I henhold til den folkerettslige definisjonen av ”internasjonale organisasjoner” ,som er bl.a. definert i FN-erstatningssaken og *The Vienna Convention on the law of Treaties between States and International Organizations*⁴³ , skal begrepet ”*internasjonal organisasjon*” forstås som en mellomstatlig organisasjon.

Begrepet er også betraktelig behandlet i rettsteorien, som legger en tilsvarende, bare mer utfyllende definisjon til grunn. I den anledning kan det vises til ”The International law Comission ”(ILC) definisjon:

*”Begrepet referer til en internasjonal organisasjon etablert i kraft av en traktat, eller annet instrument regulert av folkeretten, og som innehar dets egne folkerettslige, subjekt, status. Internasjonale organisasjoner kan ved siden av stater, også inkludere andre rettssubjekter som medlemmer”*⁴⁴.

I henhold til den folkerettslige definisjonen av begrepet internasjonale organisasjoner omfattes følgelig kun IGOer i gruppen som eventuelle folkerettssubjekter.

2.3.5 ICRC- en hybrid

Det interessante i denne fremstillingen er spørsmålet om hvor ICRC passer innenfor dette rettsbildet?

⁴³ Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations 21 March 1986 jf. artikkel 2 1.ledd litra i.

⁴⁴ Report of the International Law Commission , 55 Session’ (5 May-6 July and 7 July-8 August 2003)

Komiteen har ofte blitt referert til som en NGO, eller en IGO, men faktumet er at komiteen er verken det ene eller det andre. Komiteen er en hybrid⁴⁵.

Komiteen ble dannet som, og er fremdeles, helsveitsisk organisasjon regulert av sveitsisk nasjonal lovgivning. ICRC har ingen medlemsstater. Dette er typiske trekk ved ikke-statlige organisasjoner.

Komiteens virkefelt, funksjoner og aktiviteter; å yte beskyttelse og medisinsk bistand til krigens ofre, utøves imidlertid på den internasjonale arena. Genèvekonvensjone av 1949 med tilleggsprotokoller, og statuttene til Røde Kors og Røde Halvmånebevegelsen utgjør det internasjonalt rettslige fundament for ICRCs mandat. Dessuten nyter komiteen i stor grad av privilegier og immunitet i de land den har operative kontorer og hjelpeoperasjoner. Dette er som oftest regulert i en traktat mellom ICRC og vertsstaten. Disse traktatene er bedre kjent som "the Headquarter agreements", og anses som internasjonale traktater. Dette er typiske kjennetegn ved de mellomstatlige organisasjoner.

Følgelig kan det fastslås at komiteen verken er en NGO eller en IGO. Grunnet sitt verdensomspennende mandat, virkefelt og funksjoner fremstår komiteen som en form for kvasi- internasjonal organisasjon. Dette er dermed ikke ensbetydende med at komiteen er et folkerettssubjekt. Kategoriseringen danner imidlertid ett riktig juridisk ståsted som åpner for drøftelse av problemstillingen hvorvidt ICRC oppfyller de nødvendige vilkår får kunne anses som et folkerettssubjekt.

⁴⁵ Betegnelsen som hybrid brukes i artikkelen "The ICRC's status: in a class of its own; tilgjengelig på <http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/5w9fjy?opendocument>.

3 Vilkårslæren

3.1 Innledning

Problemstillingen i det følgende er: Hvilke vilkår må være oppfylt for at en internasjonal organisasjon kategoriseres som et folkerettssubjekt?

Problemstillingen utredes her på et generelt grunnlag. Deretter vil problemstillingen, i oppgavens del IV bli nærmere utredet i relasjon til ICRC.

Som presisert innledningsvis anses stater for å være de tradisjonelle folkerettssubjekter. Dette indikerer at statsbegrepet automatisk utløser kompetanse til å opptre som et folkerettssubjekt på folkerettens område. Det finnes riktignok vilkår for statsdannelse⁴⁶, og det vil ofte være uenighet hvorvidt disse vilkår er oppfylt. Som understreket ovenfor i punkt 1.4 vil ikke disse vilkår være gjenstand for videre redegjørelse.

Rettsbildet er på langt nær like klart når det gjelder internasjonale organisasjoner. Dette skyldes først og fremst det faktum at internasjonale organisasjoner er stadig mer aktive på den internasjonale arena, og deres økende betydning taler for en større uavhengighet fra statene, og kompetanse til å opptre som selvstendige subjekter innenfor folkeretten.

Problemstillingen hvorvidt organisasjoner er folkerettssubjekter har også tidligere vært gjenstand for rettslig debatt. Men frem til 1940-årene har rettsproblematikken vært rettet mot organisasjoners status i de respektive nasjonale rettsystemer. Endringen i fokuset, til det internasjonale arena, oppstod i forbindelse med den rådgivende uttalelsen den internasjonale domstolen kom med i FN- erstatningssaken⁴⁷.

⁴⁶ Jf. Montevideo Convention on Rights and Duties and States

⁴⁷ 1949 ICJ Reports s. 174

3.2 FN-erstatningssaken

FNs Generalforsamling fremsatte forespørsel om en rådgivende uttalelse fra Den internasjonale domstolen på spørsmålet hvorvidt FN, som organisasjon, har kompetanse til å fremsette internasjonale erstatningskrav, mot den ansvarlige stat, for skader pådratt av FN-delegater i tjeneste. Det rettslige spørsmålet ble fremsatt på bakgrunn av den tragiske hendelsen der en gruppe FN-tjenestemenn, deriblant FNs fredsutsending for Palestina, greve Folke Bernadotte, ble drept i Jerusalem i 1948.⁴⁸

Det bør bemerkes at det rettslige spørsmålet, for første gang ble stilt og behandlet i denne saken.

Innledningsvis skal det gjøres flere innledende bemerkninger knyttet til sakens bakgrunnshistorie. Spørsmålet som ble fremsatt for ICJ, angikk ikke FNs folkerettslige status. Det rettslige spørsmålet som ble fremsatt av Generalforsamlingen gjaldt FNs kompetanse til å fremsette internasjonale krav mot den ansvarlige stat, ikke-medlemsstaten, Israel. Nærmere presisert ble spørsmålet stilt med det formål å fastslå hvorvidt det eksisterer rettslig kompetanse for Generalsekretæren å fremsette erstatningskrav for skade påført FN-delegater i tjeneste⁴⁹. Flere stater fant det beklagelig at det ikke ble fremmet et spørsmål om FNs status som folkerettssubjekt⁵⁰. Derfor ble problemstillingen adressert både i de skriftlige og muntlige innleggene⁵¹ fra de ulike medlemsstatene i form av et innledende spørsmål, ett doktrinespørsmål hertil, som de ønsket besvart før retten tok standpunkt til

⁴⁸ Ruud & Ulfstein (2002) s. 83

⁴⁹ Mr. I. Kerno (UN), Pleadings, Oral Arguments Documents, 1940, 50 et seq.

⁵⁰ "It is in one sense regrettable that the Court has not had before it someone to argue that the UN does not possess the capacities which we are discussing": Mr. Fitzmaurice, Storbritannias representant i saken: Ibid s. 111.

⁵¹ Skriftlige innlegg ble mottatt fra: India, Kina, USA, Storbritannia og Frankrike. Muntlige innlegg ble mottatt fra: Belgia, Storbritannia, Frankrike og USA, se ICJ FN-erstatningsaken s. 176.

organisasjonens saks- og partsevne vedrørende internasjonale krav. Det ble samtidig henvist til fraværet av uttrykkelige bestemmelser vedrørende dette i FN-charteret.

Spørsmålet om FNs folkerettslige status ble også blitt behandlet i anledning av FNs konstituerende konferanse: San Francisco konferansen⁵². Her ble det forlagt ett forslag om uttrykkelig regulering av FNs folkerettslige status. Forslaget ble imidlertid ikke tatt til følge.

Hertil presiseres at det i anledning ble dannet én særskilt komité: *”the Subcommittee IV/2/A on the Juridical status of the Organization”*, som utledet spørsmålet om FNs rettslige status. I sin rapport anførte komiteen:

*” As regards the question of international judicial personality, the Subcommittee has considered it superfluous to make this the subject of a text. In effect, it will be determined implicitly from the provisions of the Charter taken as a whole”*⁵³.

Den amerikanske delegasjonen hadde også utarbeidet en rapport i anledning av den aktuelle problemstillingen. Denne rapporten argumenterer for en mer pragmatisk tilnærming til problemstillingen hvor praksis bør vektlegges i mye større grad⁵⁴. Rapporten fastslo at FN-paktens artikkel 43, som regulerer Sikkerhetsrådets adgang til å inngå avtaler, gir en anvisning på svaret på problemstillingen såfremt det gjelder adgang til å inngå avtaler med stater, og konkluderer med:

⁵² Internasjonal konferanse som fant sted fra 25.april -26.juni, hvor FN-pakten ble utarbeidet. Pakten ble undertegnet av samtlige 50 deltakende stater.

⁵³ XIII Documents of the UNCIO, San Francisco 1945 s.817.

⁵⁴ Gautier Philippe: The Reparation for Unjuries Case Revisited: The Personality of the European Union; Max Planck Yearbook of the United Nations Law s. 331-361.

“International practice, while limited, supports the idea of such body being a party to agreements. No other issue of ”international personality” requires mention in the Charter. Practice will bring about the evolution of appropriate rules so far as necessary”⁵⁵ .

3.2.1 Rettens uttalelse

Retten innleder sin rådgivende uttalelse med å presisere hva slags type problemstilling som er forlagt til uttalelse:

”such claim takes the form of a claim between to political entities, equal in law, similar in form and both the direct subjects of international law”⁵⁶ .

I forlengelse av dette viser retten videre til gjeldende rett, som fastslår at *stater* har en slik retts- og partsevne i denne type rettsvister.

Før ICJ kunne ta stilling til hvorvidt FN kan fremsette internasjonale krav måtte retten først foreta en undersøkelse av hvorvidt FN-pakten gir organisasjonen rettigheter, vis-a-vis sine medlemmer, som medlemmene er forpliktet til å respektere og imøtekomme. Med andre ord behandles et spørsmål om hvorvidt organisasjonen er et folkerettssubjekt⁵⁷ .

Retten anfører at dette er ett doktrine spørsmål, til tider også et kontroversielt ett med hensyn til hva som legges i begrepet folkerettssubjekt. For sakens formål legger retten imidlertid til grunn at ”folkerettssubjekt” skal forstås på følgende måte:

” That if the Organization is recognized as having that personality, it is an entity capable of availing itself of obligations incumbent upon its Members”⁵⁸ .

⁵⁵ Innlegg fra Mr. Fitmaurice i FN-erstatningssaken.

⁵⁶ 1949 ICJ R. s. 177-178

⁵⁷ ICJ Reports 1949, 174 et seq., 178.

⁵⁸ Ibid s. 178.

I mangel av uttrykkelig regulering av spørsmålet i FN-pakten, legger retten til grunn at det skal foretas undersøkelse av hvilke karakteristika medlemslandene hadde til hensikt å gi FN.

Folkerettssubjekt status utledes på grunnlag av hvilke rettigheter man har, og må i første omgang anerkjennes vis-à-vis sine medlemsstater. For det er først og fremst medlemsstatene, som berøres av organisasjonens rettslige status. Retten presiserte hertil at rettslige subjekter innfor et rettsystem:

” Are not identical in their nature or in the extent of their rights, and their nature depends upon the need of the community ”⁵⁹.

Deretter viser retten til FNs grunnleggende prinsipper og formål, i henhold til bestemmelsene, i FN-pakten og uttalte:

” ... but to achieve these ends the attribution of international personality is indispensable ”.

Retten uttalelse under dette punktet vil ha vært tilstrekkelig for formålet i denne sak. Tilfellet er imidlertid at i de fleste saker hvor det oppstår spørsmål i relasjon til en internasjonal organisasjons rettslige kapasitet, vies det ikke grundig drøftelse til spørsmål vedrørende rettslig status. Ofte presumeres det at den aktuelle organisasjonen har rettslig status⁶⁰. Derfor valgte retten å fastslå at FNs status som et folkerettssubjekt er avgjørende for oppfyllelse av organisasjonens mandat, og viste samtidig til flere forskjellige bestemmelser i FN-pakten, som begrunnelse for sitt standpunkt. Retten viste blant annet til organisasjons struktur, de ulike organene, plikter som påhviler organisasjonens medlemmer; bistand til FN, anerkjennelse av FNs rettsdyktighet og privilegier i medlemsstatenes nasjonale rettsystem, og inngåelse av internasjonale traktater.

⁵⁹ ICJ Reports s. 178

⁶⁰ E.Lauterpacht ”The Development of the Law of International Organizations by the Decisions of the International Tribunals”, RdC 152 (1976).

For å være i stand til å utføre oppgavene sine på en tilfredsstillende, og effektive måte er det nødvendig for organisasjonen å opptre som et selvstendig subjekt. I rettsteorien har dette standpunkt i ettertid har ofte blitt referert til som ”*functional necessity*”⁶¹. Det er per i dag bred enighet i rettsteorien at begrepet innebærer at

*” an entity shall be entitled to (no more than) what is strictly necessary for the exercise of its functions in the fulfillment of its purposes ”*⁶².

Retten bekrefter med dette de synspunkter som ble fremholdt i rapporten til ”*the Subcomitee IV/2/A*”. Rapporten konkluderte at det nærmest ville vært overflødig med en bestemmelse som regulerer organisasjonens rettslige status på internasjonalt nivå, da denne statusen allerede kan utledes på bakgrunn av en helhetsvurdering av bestemmelsene i FN-pakten.

ICJ viste til at FN-pakten regulerer organisasjonens respektive organer, og disse har spesielle oppgaver (*special tasks*)⁶³. Pakten definerer videre medlemsstatens posisjon vis-à-vis FN. ICJ belyser dette med at FN kan pålegge sine medlemsstater til å yte bistand i enhver aksjon organisasjonen iverksetter, og at medlemslandene er forpliktet til å rette seg etter beslutninger foretatt av Sikkerhetsrådet. Det trekkes videre frem at FN anerkjennes som rettslig subjekt innefor medlemsstatens territorium, ICJ presiserer hertil at organisasjonen også er gitt privilegier og immunitet. Det trekkes også frem at FN står rettslig fritt til å inngå internasjonale traktater. ICJ konkluderer på dette stadiet at FN:

”occupies a position in certain respects in detachment from its Members, and which is under a duty to remind them if need be, of certain obligations”.

⁶¹ Peter H.F. Bekker: The Legal Position of Intergovernmental Organizations s. 39.

⁶² Ibid

⁶³ 1949 ICJ Reports s. 178

Med andre ord, FN er ett selvstendig internasjonalt organ. Retten begrunner sitt standpunkt under særlig henvisning til FNs praksis, ” *in particular the conclusion of conventions to which the organization is a party*”.

ICJ anfører at det ville vært vanskelig å se hvordan en traktat som eksempelvis ” *The Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 1946*”, som nedfeller rettigheter og plikter mellom FN og medlemmene:

” *could operate except upon the international plane and as between parties possessing international personality*”.

Det minnes om at betydning av praksis også ble påpekt av den amerikanske delegasjonen under San Francisco konferansen. Det er naturlig at betydningen av praksis trekkes frem. Tatt i betraktning at status som folkerettssubjekt gjenspeiler evnen til å opptre på folkerettens område, er det ønskelig å stadfeste at denne evnen faktisk utøves særlig når rettigheter tildelt organisasjon ikke er uttrykkelig nedfelt i konstitusjonstrakten. Dette kan eksempelvis berøre regleverket knyttet til organisasjonens evne til å inngå traktater. Dette punktet er delvis regulert i ” *the Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations av 1986*”. Konvensjonen anerkjenner betydningen av praksis. I henhold til konvensjonens artikkel 6 er;

” *the capacity of the organization to conclude a treaty is governed by the rules of that organization*”.

Reglene som det refereres til, er tatt opp i konvensjonens artikkel 2 1.ledd litra j, som igjen peker tilbake til ” *the constituent instruments, decisions and resolutions adopted with them, and established practise of the organization*”. Betydning av praksis fremheves også i konvensjonens preambel. I denne fastslås det at en organisasjons praksis ” *should be in accordance with their constituent instruments*”.

Praksis er et støtteargument, en bekreftelse på evnen til å opptre som et folkerettssubjekt, men det er ikke ensbetydende med den rettslige kompetansen til å opptre som et folkerettssubjekt utelukkende baseres på denne kompetansen. Denne kompetansen består av flere komponenter. Dette understrekkes også av preambelet som sier ” *Noting that international organizations possess the capacity to conclude treaties which is necessary for the exercise of their functions and the fulfillment of their purposes*”.

I sin konklusjon vedrørende FNs status som folkerettssubjekt fastslo retten, enstemmig, at FN:

”was intended to enjoy, and is in fact exercising and enjoying rights which can only be explained on the basis of the possession (...) of international personality (...) it must be acknowledged that its Members, by entrusting certain functions to it, have clothed it with the competence required to enable those functions to be effectively discharged”.

Retten vier stor vekt til medlemsstatens intensjon, men drøftelsen er ikke særlig omfattende på dette området. Men når denne intensjonen tas opp til vurdering, er det naturlig å anta at det er en objektiv, logisk intensjon som legges til grunn, og at denne er basert på en helhetsvurdering av bestemmelsene i FN-pakten, og organisasjons praksis⁶⁴.

3.2.2 Sakens rekkevidde, og gyldighet for andre organisasjoner

Retten var eksplisitt bedt om å komme med en uttalelse om hvorvidt FN hadde retts-og partsevne til å gå til rettslige skritt mot en stat.

⁶⁴ Philippe Gautier: The Reparation for Injuries Case Revisited: The Personality of the European Union s. 340, Trykket i Max Planck UNYB 4 (2000).

FNs mandat, medlemmer, og virkeområdet trekker i retning av dette er en meget spesiell internasjonal organisasjon. Dette faktum bekrefter at FN på mange måter står i en særstilling i forhold til andre internasjonale organisasjoner.

Avgjørende for oppgavens problemstilling er å undersøke hvorvidt den ovennevnte rådgivende uttalelsen kan sies å gjelde andre organisasjoner, med hensyn til spørsmålet om folkerettssubjektivitet.

Ovenfor ble det nevnt at retten fastslo at det finnes ulike typer rettssubjekter innfor folkeretten.⁶⁵ Videre presiserte retten viktigheten av folkerettens "behov". Disse behov er blitt bekreftet, og besvart med dannelse av det mangfoldige spekteret av internasjonale organisasjoner. ICJ stadfestet i FN-erstatningssaken at folkerettssubjektivitet er et nødvendig attributt for at internasjonale organisasjoner effektivt kan utføre sine oppgaver og oppfyllelse sitt mandat. Denne argumentasjonen finner i dag for øvrig støtte i store deler av rettsteorien.⁶⁶

" Although the court was referring to the UN, the solution recommended in the case of that Organization now extends to all international organizations, subjects of course to the limitations imposed by the mission and functions of each organization. This extension, accepted in general form by doctrine is in accordance with reality, since all international are legal persons to which a specific mission is entrusted; and while that mission may differ in importance for each of them, it is identical in so far as it concerns their international character"⁶⁷.

⁶⁵ Ibid s178

⁶⁶ Bowett s. 472, Special Rapporteur of the ILC on Relations between States and International Organizations, UN Document A/CN.4/391 s.112

⁶⁷ Diaz Gonzales: 2 Y.B International Law Commission 112, para 70, UN Doc. A/CN.4/Ser.A/1985.

3.2.3 Konklusjoner basert på den rådgivende uttalelsen

Den rådgivende uttalelsen fastslår at det operer flere ulike typer for folkerettssubjekter på den internasjonale arena. Videre fastslår retten at:

”The subjects of law in any legal system are not necessarily identical in their nature or in the extent of their rights, and their nature depends upon the needs of the community”⁶⁸(...) but to achieve these ends the attribution of international personality is indispensable”.

Bekreftelse og anerkjennelse for dette må forekomme i form av selvstendighet fra medlemsstatene. Denne selvstendigheten og uunnværligheten FN-erstatningssaken viser til, må oppfylle tre vilkår:

- i) organisasjonen må ha et sett av styringsorganer,
- ii) videre forutsettes det at organisasjonen har ett særskilt mandat og formål, og
- iii) organisasjoners medlemmer må ha en fast definert rolle ovenfor organisasjonen.

I teorien vil alle internasjonale organisasjoner ha et formelt sett av styringsorganer. Det er dette som i utgangspunktet danner skillet mellom organisasjoner og internasjonale konferanser. Videre vil de aller fleste også ha et særskilt mandat, og formål: Foruten dette ville det ikke vært behov for deres eksistens. Hertil må det føyes til at dette vilkåret også er ment å forhindre stater fra å danne organisasjoner utelukkende med det formål å unngå rettslig ansvar på særskilte områder.

Når det gjelder det tredje vilkåret: Medlemsstatens definerte rolle vis-à-vis organisasjonen. I den rådgivende uttalelsen viste retten til FN-charteret og diverse eksplisitte bestemmelser. Retten legger imidlertid større vekt på staters intensjon, enn disse eksplisitte bestemmelsene ved vurderingen av uavhengighetskriteriet. Var det meningen at FN skulle opptre som et selvstendig folkerettssubjekt? Ved å se på de funksjoner organisasjonene var

⁶⁸ 1949 ICJ Reports s. 178

gitt, mente retten at det er klart at FN er et selvstendig rettssubjekt. Dette tilsier at samme løsning må anvendes i andre konkrete saker, knyttet til andre organisasjoner.

Retten vektla videre *i betydelig* grad FNs praksis og kompetanse til å inngå traktater med stater. Det er en allmenn grunnsetning i folkeretten at ett folkerettssubjekt må inneha evne til å inngå traktater. Det at det foreligger en fast og langvarig praksis for organisasjonen å inngå traktater, eller enda mer viktig, det faktum at stater inngår traktater med organisasjonen vil være en anerkjennelse og bekreftelse av organisasjonens egne rettslige status i relasjon til sine medlemmer, men samtidig også en viktig indikator på dens rettslige status i relasjon til ikke-medlemmer. ICJ anså dette som et sterkt uttrykk av uavhengighetskriteriet.

Hva som har vært avgjørende for rettens konklusjon kan fremdeles fremstå som noe uklart. Som redegjort for under punkt 3.1 er flere rettslige grunnlag blitt lagt til grunn og vektlagt. Mest utslagsgivende i relasjon til vilkår for å være et folkerettssubjekt er uavhengighetskriteriet. I vurdering av dette kriteriet skal det særskilt legges vekt på en organisasjons styringsorganer, særegne mandat, og en klar definisjon av medlemmenes rolle vis-à-vis organisasjonen. Graden av denne selvstendigheten skal måles ut ifra medlemsstatenes intensjon og velvilje.

3.3 Vilkårslæren i rettsteorien

Per i dag finnes det to ledende rettsteorier⁶⁹ som angir hvordan man går frem for å fastslå hvorvidt en organisasjon er et folkerettssubjekt; i mangel av uttrykkelig regulering av spørsmålet i internasjonale traktater. Begge teoriene baseres på ICJs behandling av FN-erstatningssaken. Teoriene presenterer ingen nye vilkår. Det kan snarere ses på som presisisseringer av de vilkår som ble stadfestet av ICJ.

⁶⁹ Dapo Akande: International law, kapitel 9 s. 281

3.3.1 Den subjektive teorien

Staters vilje, uttrykt enten eksplisitt eller implisitt, er teoriens grunnleggende element ⁷⁰. Tilhengere av teorien ”identifiserer spesifikke rettigheter, plikter og myndighet uttrykkelig tilegnet organisasjonen. Foreligger dette, vil organisasjonen følgelig inneha folkerettslig status”⁷¹.

Staters vilje er imidlertid ikke alltid eksplisitt uttrykt. I disse tilfeller vil en være forpliktet til å identifisere det utalte formålet med organisasjonen, og hvorvidt det var medlemsstatene intensjon å tilegne organisasjon rettslig status. Dette gjøres på bakgrunn av en helhetlig fortolkning av organisasjonens konstituerende dokument. I forlengelse av dette oppstår spørsmålet om hvorvidt det er nødvendig at det foreligger en ”faktisk vilje”, eller om det er tilstrekkelig å bevise at det foreligger en ”hypotetisk vilje”. Denne hypotetiske viljen må sies å være et resultat av at visse objektive vilkår er oppfylt. Eksempelvis medlemmenes faktiske opptreden, og holdning ovenfor organisasjonen. ”Faktisk vilje” kan være vanskelig å påvise med mindre dette foreligger uttrykkelig nedskrevet i ett stiftelsesdokument.

3.3.2 Den objektive teorien

I henhold til denne teorien anses ikke staters vilje som et nødvendig attributt til folkerettssubjektivitet. Det avgjørende er imidlertid hvorvidt et aktuelt subjekt kan sies å oppfylle visse bestemte objektive vilkår. Kan de sies å oppfylle disse vilkårene, så er organisasjonen også å anse som et folkerettssubjekt.

Det kan trekkes mange parallelle mellom teorien og kriteriene om statsdannelse. Den fremste talsmannen for teorien er Finn Seyersted, og ifølge ham kan vi snakke om følgende vilkår:

⁷⁰ Bowetts. 470-472, Blokker/Schermers 1995 s.979

⁷¹ Amerasinghe s. 80

“The existence of international organs (i.e., organs established by two or more sovereign communities) which are not all subject to the authority of any other organized community (but only to that of the participating communities acting jointly through their representatives on such organs) which perform ”sovereign” and/ or international acts in their name and Which are not authorized by all their acts to assume obligations on behalf of the several participating communities ”⁷².

I henhold til denne teorien vil en organisasjon være et folkerettssubjekt idet den oppfyller vilkårene for å være en internasjonal organisasjon.

3.3.3 En sammenligning av teoriene

Prima facie virker det som teoriene er rake motsetninger. Men realiteten er at de har mange likheter. Det må tas i betraktning at det er stater som danner internasjonale organisasjoner. Dette innebærer at det er deres vilje, og hensikt, (uttrykkelig vilje eller implisitt) i relasjon til organisasjoners folkerettssubjektivitet ikke kan settes til side uten videre. Imidlertid er stiftelsesdokumenter ofte begrensede i behandling av sin respektive rettslige status. I denne sammenheng er det nødvendig å fortolke stiftelsesdokumentet i lys av organisasjonens rettigheter, plikter og oppgaver for å fastslå hvorvidt en rettslig status på folkerettens område er tilsiktet. I denne prosessen vil staters vilje og intensjon være primærkilden⁷³ og ofte det avgjørende element. Når det er sagt, vil man imidlertid ikke utelukkende basere seg på den subjektive fremgangsmåten. Tvert imot. En fortolking av basert på stiftelsesdokumentets bestemmelser kan også sies å være en objektiv test. I det en traktat er underskrevet og ratifisert, lever den et eget liv. Stater vil ikke lengre ha påvirkning på organisasjonens handlinger. Videre vil organisasjonen være underlagt og regulert av

⁷² Finn Seyersted: Common Law of International Organizations (2008) s. 43-44.

⁷³ F.Fritzmaurice, Storbritannias juridiske representant i de muntlige forhandlinger i FN-erstatningsaken: Pleadings, Oral arguments, Documents, 1949, s.116.

folkeretten. Dette innebærer at en uttrykkelig bestemmelse, vedrørende den rettslige statusen, nedlagt i stiftelsesdokumentet vil først og fremst ha en deklarasjonskonsekvens. Det må være på det rene at en slik bestemmelse ikke lett vil kunne avfeies, men den vil imidlertid ikke være tilstrekkelig grunnlag til å utlede en rettslig status, hvis det ikke eksisterer et minimum med rettigheter tillagt organisasjonen. Rettslig status er et formelt konsept⁷⁴, og for å sitere en anerkjent teoretiker på området: the mere assertion of their personality is like an empty shell. Det avgjørende elementet i relasjon til rettslig status på folkerettens område er faktiske rettigheter og myndighet de er gitt⁷⁵.

3.3.4 Del konklusjon I: Konklusjoner basert på den rettslige teori

De ovenfor nevnte teoriene er mer like enn ulike. Begge teoriene er basert på FN-erstatningssaken. Det viser at FN-saken er ett fundament for begge, men dette viser videre kun at saken er åpen for tolkning. Det er ikke innefor oppgavens kjerne å spekulere i om en av teoriene er mer riktig enn den andre. Det er som er viktigere å få frem er at teoriene eksisterer, og at de tar sikte på nyansere og klargjøre det rettsbildet FN-erstatningssaken dannet.

I utgangspunktet er teoriene mer like enn ulike, og den ene utelukker ikke nødvendigvis den andre. Det bør påpekes at den objektive teorien er mer rigid i sin utforming, og dermed mindre åpen for tolkning. Den oppstiller to kumulative vilkår; er disse ikke oppfylt vil det heller ikke foreligge ett folkerettslig rettssubjekt. Dette innebærer at teorien ikke kommer til av å være av nytte for oppgavens problemstilling, idet ICRC ikke oppfyller første vilkår. ICRC har som kjent ikke stater som medlemmer.

Viktigst er det å merke seg at begge fløyer av kritikerne anvender saken som en grunnleggende rettskilde ved behandlingen av problemstillingen ” *internasjonale*

⁷⁴ R.J. Dupuy: “Le droit des relations entre les organisations internationales”: RdC 100 (1960) 457 et seq.

⁷⁵ H.Hahn: “Euratom: The Conception of an International Personality”, Harvard Law Review 6 (1956-1957).

organisasjoner som folkerettssubjekter". Dette understreker ytterligere betydningen av FN-erstatningssaken på dette rettsområdet innenfor folkeretten.

3.4 Avgjørende kriteria basert på FN-erstatningssaken og rettslig teori

Etter er en nærmere redegjørelse for den rådgivende uttalelsen, og den rettslige doktrinen på området tas det her avslutningsvis å oppsummere hva som anses som nødvendig vilkår får oppfylle krav for å være et "folkerettssubjekt".

3.4.1 Internasjonalt mandat

Det som kjennetegner internasjonale organisasjoner, er at de har som overordnet formål å regulere ulike områder og utfordringer på den internasjonale arena. FNs formål er eksempelvis å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. Dette indikerer at et første vilkår for folkerettssubjekter er å ha et folkerettslig mandat. Dette fremkommer ikke eksplisitt verken i FN-erstatningssaken, eller i den nevnte rettsteorien. Kriteriet kan imidlertid sies å være en naturlig forlengelse av begrepene "*folkerettssubjekt*" og "*internasjonal organisasjon*".

Herunder vil det være et naturlig utgangspunkt å skille mellom organisasjoner som har uttrykkelige nedfelte bestemmelser i sine stiftelsesdokumenter som regulerer deres rettslige status innenfor folkeretten med andre ord, bestemmelser som identifiserer spørsmålet om "folkerettssubjekter", og de organisasjoner som mangler slike bestemmelser. Det minnes om at FN-erstatningssaken legger til grunn at slike bestemmelser ikke er avgjørende for hvorvidt en organisasjon er et folkerettssubjekt. FN-erstatningssaken la til grunn dette også er gjeldende for andre organisasjoner. I de tilfeller det foreligger slike bestemmelser er det tilstrekkelig til å etablere rettslig status vis-à-vis organisasjonens medlemmer, idet de har

underskrevet og ratifisert stiftelsesdokumentet. Så fremt forholdet til ikke-medlemmer berøres så foreligger heller ikke fare for brudd på suverenitetsprinsippet.

Derneft har vi de tilfeller hvor stiftelsesdokumentet er stilletiende med hensyn til folkerettssubjekts status. Det minnes om at dette er tilfellet for de fleste organisasjoner, inkludert FN, noe som også ble fastslått i FN-erstatningssaken.

I henhold til FN-erstatningssaken er stiftelsesdokumentet en viktig kilde når organisasjonen tilsiktede rolle skal utledes. De konkrete eksempler som det vises til i den rådgivende uttalelsen er nettopp det, eksempler. De er naturlig nok veldig konkrete, for det var FN-organisasjonens rettslige status som var gjenstand for undersøkelse. Dette betyr at eksempelfiseringen presentert i saken ikke kan anses som uttømmende, og følgelig heller ikke avgjørende for andre organisasjoners struktur. Det kan imidlertid utledes flere avgjørende og (allment gyldige) generelle vilkår. Det er ”*indispensibility of legal personality*”, og den tilsiktede statusen som et nytt subjekt på folkerettens område. Spørsmålet om ett subjekts unnværlige status som et folkerettssubjekt leder til spørsmålet hvorfor en slik status er unnværlig. Svaret utledes, som påpekt av retten i FN-saken, på bakgrunn av selvstendighetens karakter, altså selvstendighetene fra medlemmene. Dermed kan vi fastslå at de avgjørende vilkår for å oppnå status som ett folkerettssubjekt må sies å være: et internasjonalt mandat, uavhengighet fra medlemmene, og medlemmenes intensjon med hensyn til organisasjonens rettslige status. Dette innebærer at en slik analyse er meget konkret i sin natur, og vil følgelig variere fra det ene konkrete tilfellet til det andre.

3.4.2 Uavhengighetskriteriet

I FN-erstatningssaken ble uavhengighetskriteriet funnet oppfylt ved å vise til FN's organer, spesifikke formål og oppgaver, og medlemmenes definert rolle vis-à-vis organisasjonen. Analysen er naturlig nok veldig konkret, og derfor er det viktig å fremheve at eksemplene retten viste til i gjeldende sak ikke er uttømmende, de er kun eksempler. Det vil dog være vanskelig å hevde uavhengighet uten egne organer. Og enda vanskeligere vil det være hvis

organisasjonen ikke er tildelt spesifikke oppgaver. Det som er viktig er at de (potensielle) rettigheter, plikter og ansvar organisasjonen har, er adskilte fra medlemsstatenes.

Eksemplene den internasjonale domstolen viser til i spørsmålet medlemsstaters relasjon vis-à-vis organisasjonen; er verken uttømmende eller kumulative vilkår. Det helt essensielle er resultatet er nemlig det at organisasjonen er ubundet av medlemmene. Organisasjonene må ha en autonom vilje. Det mest fremtredende ved denne viljen er at organisasjonen ikke er underordnet noen annen autoritet⁷⁶. Dette tilsier at organisasjonen kan blant annet kan føre en helt annen politikk uavhengig av medlemmenes. Bekreftelse på slik autonomi tet er bestemmelser som gir organisasjonen immunitet, evne til å inngå traktater, evnen til å pålegge medlemmene forpliktelser vis-à-vis organisasjonen, og kompetanse til å iverksette disse forpliktelsene og utløse eventuelle sanksjoner. Denne analysen vil, som tidligere påpekt, naturlig nok varierer i hvert konkret tilfelle.

Uavhengighetsvilkåret er i rettsteorien blitt nærmere presisert og fremhevet i den såkalte objektive teorien. I henhold til teorien foreligger folkerettssubjektivitet for organisasjon utlukkende som følge organisasjonens selvstendige organer, og den autonome vilje til å forta handlinger. I følge teorien vil alle mellomstatlige organisasjoner være folkerettssubjekter.

3.4.3 Medlemmenes hensikt, vilje, intensjon

I henhold til rettens resonnement i FN-erstatningssaken er det en nær kobling mellom de faktorer som taler for organisasjonens uavhengige karakter, og endelig hva medlemmenes intensjon var med hensyn til dens rettslige status. De oppgaver, og det mandat organisasjonen ble pålagt var ikke en tilfeldighet. De var tilsiktet. For at organisasjonen, som en uavhengig enhet, skal ha mulighet til å utføre sine oppgaver, og oppfylle sitt

⁷⁶ Seyersted

mandat er det nødvendig for den å inneha status som et folkerettssubjekt. Statuens er til og med uunnværlig. Dermed blir staters vilje også ett uttrykk for de faktiske omstendigheter denne viljen manifesterer seg i, eksempelvis organisasjonens organer, funksjoner osv. Men med dette kan man samtidig ikke gå bort i fra den medlemmenes opprinnelige intensjon for å iverksette et slikt samarbeid og samarbeidsform. Men til syvende og sist er det resultatet av dette samarbeidet som skal undersøkes, det er ikke nok om intensjonen er der, men ikke en realitet. Intensjon i seg selv vil ikke være tilstrekkelig, den vil ikke være annet enn et tomt skall.

Dette vilkåret er ytterligere definert, presisert og vektlagt i den såkalte subjektive teorien. Da stater er de fremste folkerettssubjekter på folkerettens område må deres intensjon hvorvidt et nytt folkerettssubjekt skal dannes være det avgjørende element.

3.4.4 Effektivitetskriteriet

Dette kriteriet indikerer at en internasjonal organisasjon skal ilegges en rettslig status som gjøre den i stand til å utføre sine oppgaver⁷⁷. Dette innebærer at det må foretas en undersøkelse av organisasjonens spesifikke oppgaver og funksjoner. Rettsteori fastslår at:

”the legal personality of international organizations must necessarily be of a function order, such as to justify, wholly but exclusively, the powers they need in order to fulfill their purposes”⁷⁸.

Denne fremgangsmåten begrenser ofte en organisasjons kompetanse til å opptre på den internasjonale arena da prinsippet innebærer at” an entity shall be entitled to (no more than) what is strictly necessary for the exercise of its functions in the fulfilment of its purposes”⁷⁹.

⁷⁷ Bekker: The Legal Position of Intergovernmental Organizations s. 57.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ibid. s. 39.

I FN-erstatningssaken ble dette kriteriet vurdert i relasjon til FNs oppgaver, formål og mandat” to achieve these ends the attribution of international personality is indispensable”.⁸⁰

3.5 Avsluttende bemerkninger

Det som kan utledes fra fremstillingen ovenfor, er at i de tilfeller det foreligger uttrykkelig regulering av den rettslige statusen i stiftelsesdokumentet, er dette tilstrekkelig til å danne rettslig status i relasjon til organisasjonens medlemmer. I de tilfeller hvor det derimot ikke eksisterer slike nedfelte reguleringer må andre vilkår oppfylles. Hvorfor dette er tilfellet også der tilfeller hvor kun medlemmer er berørt, må besvares med henvisning til skillet mellom uttrykkelig nedtegnede bestemmelser som samtlige medlemmer har underskrevet og bundet seg til, og de øvrige tilfeller. I sistnevnte tilfeller kan tilfellet være at det ikke foreligger konsensus mellom medlemmene med hensyn til hva slags samarbeidsform det har dannet. Her må objektive vilkår være oppfylt for at rettslig status skal kunne utledes. I slike tilfeller vil ikke medlemmenes intensjon være det som påviser denne rettslige statusen på det folkerettslige plan. Rettslig status må her må her påvises på bakgrunn av organisasjonens struktur, oppgaver og mandat. Grunnet organisasjonenes store diversitet knyttet til både organisatorisk organisering og overordnede formål, vil denne analysen variere fra enhet til enhet. Konklusjonen skal imidlertid baseres på helhetlig vurdering av organisasjons plikter, rettigheter og funksjoner. I de tilfeller disse vilkår kan sies å være oppfylt, foreligger det et nytt folkerettssubjekt på folkerettens område.

⁸⁰ ICJ Reports 1949 s. 180.

4 ICRC som et folkerettssubjekt

Det finnes organisasjoner som opptrer på den internasjonale arena, men som organisasjonsmessig ikke passer inn i systemet av internasjonale (intergovernmental) organisasjoner. ICRC er et eksempel på en slik organisasjon. Komiteen er dannet, og drevet som en privat organisasjon. Verken stater, eller andre mellomstatlige organisasjoner er medlemmer av komiteen. Dens medlemmer er som tidligere nevnt utelukkende sveitsiske borgere⁸¹.

Det kunne vært en lettvinnt løsning å stoppe drøftelsen om hvorvidt ICRC er et folkerettssubjekt på dette tidspunktet. Legger vi den objektive teorien, og definisjonen av internasjonal organisasjon til grunn er det til en viss utstrekning holdbart å argumentere at ICRC ikke oppfyller vilkårene. Komiteen er ikke en internasjonal organisasjon i ordets organisatoriske forstand. Dette forandrer likevel ikke faktumet at det i høyeste grad er en aktiv aktør på den internasjonale arena. I samsvar med FN-erstatningssaken skal det imidlertid tas i betraktning at:

*” The subjects of law in any legal system are not necessarily identical in their nature or extent of their rights, and their nature depends upon the needs of the community ”*⁸².

For å fastslå hvorvidt en organisasjon er et folkerettssubjekt må det fortas en helhetsvurdering basert på blant annet organisasjonens mandat, oppgaver, rettigheter, plikter og funksjoner på den internasjonale arena.

De grunnleggende kriterier for når en internasjonal organisasjon å anses som et folkerettssubjekt er blitt redegjort for i oppgavens del III. De ble fastslått til å være: Internasjonalt mandat, uavhengighetskriteriet, og staters hensikt til å danne et nytt

⁸¹ Jf. ICRC statuttene artikkel 7.

⁸² ICJ Reports 1949 s. 178.

folkerettssubjekt. Attpåtil ble det stilt et vilkår om en slik rettslig status er nødvendig for effektiv effektivering av organisasjonens oppgaver, og mandat.

I det følgende skal det undersøkes i hvilken utstrekning ICRC oppfyller disse vilkårene.

4.1 Internasjonalt mandat

Et første utgangspunkt er å undersøke hvorvidt ICRC har et internasjonalt mandat.

Fra opprettelsen i 1863 har ICRC fremste oppgave vært å beskytte krigens ofre. I et historisk tidsperspektiv ser vi at komiteens arbeid har mottatt økende anerkjennelse og støtte fra det internasjonale samfunnet. Denne anerkjennelsen har kommet til uttrykk i ulike multilaterale traktater, hovedsakelig Genèvekonvensjonene med sine tilleggsprotokoler. Mange av de 600 hundre artiklene i dette regelverket referer til ICRC i det ene eller andre henseende⁸³. Hertil skal det føyes til at Genèvekonvensjonene er ratifisert av samtlige verdensstater⁸⁴, og så fremt hovedreglene gjelder, gjelder de som sedvanerett. Dette representerer en milepæl i det man med dette kan si at hele verden stiller seg bak et regelverk.

Komiteens egne statutter regulerer først og fremst komiteens organisatoriske sammensetning, og forholdene i innad organisasjonens styringsmekanismer. Statuttene gir derfor liten veiledning i spørsmålet om internasjonalt mandat.

⁸³ Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 om forbedring av sårede og sykes kår i de væpnede styrker i felten: Artikkel 3,9,10,11,16,23,44; Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 om forbedring av såredes, sykes og skipbrudnes kår i de væpnede styrker til sjøs: Artikkel 3,9,10,11,19; Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 om behandling av krigsfanger: Artikkel 3,9,10,11,56,72,73,75,79,81,98,108,125,126. Vedlegg 2: Artikkel 1,2,3,5,8,11. Vedlegg 3: Artikkel 9. Genèvekonvensjonen av 12.august om beskyttelse av sivile i krigstid: Artikkel 3,10,11,12,13,14,26,30,39,59,61,76,96,102,104,108,109,111,125,126,140,142,143. Vedlegg 2: Artikkel 8. Tilleggsprotokoll 1: Artikkel 5,6,32,33,78,81,98. Tilleggsprotokoll 2: Artikkel 18 og 24.

⁸⁴ Per i dag er det 194 stater.

For å fastslå komiteens internasjonale mandat må vi derfor se på de internasjonale konvensjoner som pålegger ICRC rettigheter, plikter og oppgaver se på den internasjonale arena. Dette er først og fremst de fire Genève-konvensjonen med sine tilleggsprotokoller, statuttene til Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen, og resolusjoner vedtatt av ”*the International Conference*”.

Bevegelsens statutter regulerer mandatet til de respektive organisasjoner, ICRC, Det internasjonale forbudet av Røde Kors- og Røde- Halvmåneforeninger og De nasjonale Røde Kors – og Røde Halvmåneforeninger⁸⁵.

I henhold til statuttens artikkel 9 er konferansens medlemmer: De p.t. 186 Nasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåneforeningene, ICRC, Det internasjonale forbudet av Røde Kors- og Røde Halvmåneforeninger og de 194 stater som har ratifisert Genèvekonvensjonen. Det er av avgjørende betydning å merke seg medlemmene da statuttene reflekterer partenes syn på ICRC rolle på det gitte rettsområdet.

Det skal videre bemerkes at statuttene er vedtatt av ”The International Conference of the Red Cross and the Red Crescent, som er Bevegelsens øverste utøvede organ. Det er et samlingspunkt for Bevegelsen, og partene til Genèvekonvensjonene . Disse skal i felleskap utrede og avgjøre problemstillinger knyttet til fellesinteresser innenfor humanitærretten, og andre tilsvarende problemstillinger.

4.2 Uavhengighetsvilkåret

For at vi skal kunne snakke om et selvstendig folkerettssubjekt er det viktig at subjektet i en viss grad opptrer selvstendig av andre folkerettssubjekter⁸⁶. Dette ble også formulert som et vilkår i FN-erstatningssaken:

⁸⁵ Statuttene ble vedtatt på den 25. Internasjonale konferansen for bevegelsen i 1986, og endret i 1995.

”This character of the organization, which occupies a position in certain respects in detachement from its Members, and which is under a duty to remind them, if need be of certain obligations”⁸⁷

I relasjon til dette kriteriet viste ICJ til FNs organer, spesifikke formål og oppgaver. Som tidligere nevnt er denne analysen meget konkret i sin utforming og må dermed baseres på en konkret helhetsvurdering i hvert enkelte tilfelle. Argumentene ICJ bygget sin konklusjon på under dette kriteriet er ikke utømmende, men veiledende. Dette skyldes den store diversiteten blant internasjonale organisasjoner.

For ICRCs tilfelle er det flere momenter som på tas i betraktning i denne relasjon.

4.2.1 ICRC- humanitærrettens vokter

I rettsteorien har en av komiteens fremste oppgaver vært beskrevet som humanitærrettens vokter og skaper⁸⁸. I praksis har denne funksjonen blitt nedfelt i Bevegelsens statutter, og ved flere anlegninger manifestert seg i konkrete handlinger på det internasjonale arena. I henhold til Bevegelsens statutter artikkel 5 2.ledd litra a,c,d,e ,g og artikkel 5. 3. ledd, har ICRC eksplisitt blitt gitt i oppgave:

“2. The role of the International Committee, in accordance with its Statutes, is in particular:

a) to maintain and disseminate the Fundamental Principles of the Movement, namely humanity, impartiality, neutrality, independence, voluntary service, unity and universality;

⁸⁶ I den grad andre subjekter enn stater anes som folkerettssubjekter vil den praktiske betydningen være begrenset. Begrensningen vil først og fremst skyldes faktiske forhold som eksempelvis det faktumet at det er bare stater som har egen territorium og befolkning.

⁸⁷ ICJ Reports 1949 s. 179

⁸⁸

c) to undertake the tasks incumbent upon it under the Geneva Conventions, to work for the faithful application of international humanitarian law applicable in armed conflicts and to take cognizance of any complaints based on alleged breaches of that law;

d) to endeavour at all times – as a neutral institution whose humanitarian work is carried out particularly in time of international and other armed conflicts or internal strife – to ensure the protection of and assistance to military and civilian victims of such events and of their direct results;

g) to work for the understanding and dissemination of knowledge of international humanitarian law applicable in armed conflicts and to prepare any development thereof;

3. The International Committee may take any humanitarian initiative which comes within its role as a specifically neutral and independent institution and intermediary, and may consider any question requiring examination by such an institution ”.

Dette er meget viktige funksjoner. I en viss utsterkning er de en videreføring, og samtidig en stadfestelse av mandatet komiteen er blitt pålagt i de respektive Genève konvensjonene.

Som nevnt ovenfor fastslår Bevegelsens statutter artikkel 5 2.ledd litra c at ICRCs oppgave er blant annet er: ” *to work for the faithful application of international humanitarian law applicable in armed conflicts and to take cognizance of any complaints based on alleged breaches of that law*”.

Rent praktisk innebærer dette at komiteens delegater overvåker verdenssamfunnet og dets opptreden på dette rettsområdet. Dette innebærer at de meddeler sine observasjoner til

konfliktpartene, eksempelvis deres regjeringer. Ved eventuelle brudd på humanitærrettens område, prøver komiteen å påvirke partene til å sette en stopper for bruddene på rettsområdet. Komiteen tar sikte på å etablere konstruktive relasjoner til samtlige parter involverte i konflikten. I tråd med sine grunnleggende prinsipper om streng upartiskhet⁸⁹.

I de tilfeller hvor den konfidensielle fremgangsmåten ikke fører frem, har komiteen sikret seg retten til å offentliggjøre sine observasjoner. Dette er imidlertid ansett som en siste utvei. Rent formelt blir dette gjort i form av en appell til den krigsførende parten om å handle i tråd med humanitærrettens prinsipper og lover. En annen fremgangsmåte er å appellere til stater om å intervere i konflikten, slik de også er forpliktet til i henhold til samtlige Genèvekonvensjoner art. 1⁹⁰. Bestemmelsen fastslår at stater ikke bare må respektere konvensjonen, men også sikre respekt for konvensjonen under alle forhold.

Videre består komiteens oppgaver å spre kunnskap om humanitærrett jf. Bevegelsens statutter art. 5 litra g: ” *to work for the understanding and dissemination of knowledge of international humanitarian law applicable in armed conflicts and to prepare any development thereof;*

Komiteens har utmerket seg særlig i to anledninger på dette området følgelig med utformingen av ”the Model manual on the law of armed conflict for armed forces⁹¹, og en gjennomføring av en sedvanerettsstudie i internasjonal humanitær rett⁹².

Førstnevnte er retningslinjer for FN styrkenes forpliktelser i henhold til humanitærretten når de deltar aktivt i væpnede konflikter. Retningslinjene er utformet til anvendelse for fredsbevarende og fredsoppsettende operasjoner hvor bruk av makt er enten en

⁸⁹ Bevegelsens grunnleggende prinsipper er: Humanitet, nøytralitet, upartiskhet, uavhengighet, frivillighet, enhet, og universalitet, jf. statuttenes preambel.

⁹⁰ Bestemmelsen er en parallellbestemmelse i de fire respektive Genèvekonvensjonene.

⁹¹ Observance by United Nations forces of international humanitarian law, Un-Doc ST/SGB/1999/13 of 6 August 1999; ICRC, Fight it Right. Model manual on the Law of Armed Conflict for Armed Forces (Peace Support Operations, Geneva, 1999). Ch.20.

⁹² Customary International Humanitarian Law (Jean Marie Henckaerts & Louise Doswald-Beck eds., Vols. 1, 2, 2005.)

selvforsvarshandling, eller et pålagt mandat av Sikkerhetsrådet. ICRC er sammen med en gruppe juridiske eksperter hovedansvarlige for utformingen av disse retningslinjene.

Retningslinjene er bindende overfor FN. Dette innebærer at ICRC i dette tilfellet er gitt en regelverk skapende oppgave: En oppgave som tradisjonelt tilfaller stater innenfor folkerettens område⁹³.

Dette gjenspeiler hvordan komiteen anses av andre folkerettssubjekter. Riktignok kan vekten av dette argumentet nedtones ved å fremheve ICRC ekspertise på område. Denne rollen har imidlertid ikke blitt viet til komiteen som et engangstilfelle tilfelle. Ett ytterligere eksempel på denne rollen er sedvanerettsstudien.

4.2.2 Sedvanerettsstudien

Sedvanerettsstudien belyser ytterligere uavhengighetsvilkåret i relasjon til ICRC rettslige status på den internasjonale arena.

Det har vært mye kontrovers knyttet til ICRCs rolle i gjennomføringen av sedvanerettsstudien innenfor internasjonal humanitærrett. Gjennomføringen av sedvanerettsstudien er et mandat pålagt ICRC av ”*The International Conference of Red Cross and Red Crescent*”. Mer nøyaktig ble ICRC bedt om å ferdigstille en rapport ”*on customary rules of IHL applicable in international (IAC) and non-international armed conflicts (NIAC), and to circulate the report to States and competent international bodies*”⁹⁴. Formålet med studien er å nedtegne, og oppsummere de eksisterende uskrevne sedvanereglene innenfor internasjonal humanitærrett. Sluttproduktet er et enormt referat i flere bind, som først og fremst, må sies å utgjøre ett bemerkelsesverdig bidrag til rettsteorien på området.

⁹³ Rudd & Ulfstein s. 78.

⁹⁴ Recommendation II, Annex II: Meeting of the intergovernmental Group of Experts for the Protection of War Victims, Geneva, 23-27 January 1995, se <http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/html/JMVT>.

Komiteen støtter sluttresultatet i sin studie og konkluderer ” the study does indeed present an accurate assessment of the the current state of the customary international law”⁹⁵.

Komiteen har videre valgt å forplikte seg til bruk av dette materialitet i sitt arbeide med vern om ofre i væpnede konflikter. Med hensyn til komiteens egne forventinger til hvilken betydning studien skal ha for stater har komiteen v/ Presidenten beskjedent anført at ICRC forventer at ”governmental experts use the study as a basis for discussion on current challenges to international humanitarian law”⁹⁶. Komiteen er meget beskjeden i sine forventinger til hvilke følger studiet kan få. En konsekvens er at de stater som anerkjenner studien, og forneker andre motstridende syn, kan bruke studien som et middel til å isolere andre meninger på rettsområdet⁹⁷. Den brede offentlige støtten som ICRC har ivret for, kan videre presse andre rettssubjekter til å føye seg til deres opinion. Resultatet kan dermed vise seg å være mer enn kun effektivisert implementering av et allerede eksisterende regelverk. Sluttresultatet kan følgelig representere en progressiv utvikling i lovverket på dette området.

Et praktisk utvalg av dette har vist seg i ICRCs kritikk av USA for deres behandling de internerte fangene i Cuba og Irak. Dette har særlig vakt sterk kritikk fra amerikansk hold. I relasjon til dette har det oppstått et spørsmål om hvorvidt ICRC skal opptre som en vaktbikkje, og utøve press på de ulike regjeringer til å endre sin lovgjennomføring, eller hvorvidt komiteen skal forholde seg til å påse gjennomføring av lovverket slik dette er fremstilt og regulert per i dag. Enkelte kritikere har gått så langt som til å si at ICRC bryter sitt eget mandat⁹⁸. Her skal det særskilt vises til en rapport, et bestillingsverk, fra amerikanske senatorer fra den republikanske fløyen. Rapporten konkluderer med at ICRC har sviktet sine grunnleggende prinsipper om nøytralitet, upartiskhet og uavhengighet, og kan dermed ikke forsette å utøve sin rolle som humanitærrettens vokter. I sitt forsøk på å gjenfortolke internasjonal rett har ICRC blitt en ”*aggressive advocate – like Amnesty*

⁹⁵ Kellenberger, supra note 83, xi.

⁹⁶ ICRC, Customary law study enhances legal protection of persons affected by armed conflict, Press Release NO 05/17 (17 March 2005).

⁹⁷ MacLaren & Schwendimann: The New ICRC study on Customary International Humanitarian Law as an Exercise in the Development of International Law; German Law Journal No. 9.

⁹⁸ Ibid.

International- for enforcing a broader set of obligations, whether nations have ratified relevant treaties or not”⁹⁹ .

Uavhengig av kritikken ICRC har møtt på bakgrunn av denne studien er det avgjørende for spørsmålet hvorvidt ICRC er et folkerettssubjekt, å undersøke hvilke oppgaver komiteen er blitt tillagt av verdenssamfunnet.

Sedvanerettsstudien er ikke formelt bindende, men det endrer ikke faktumet at komiteen er blitt pålagt en unik oppgave av verdenssamfunnet. Til en viss grad vil studiets resultater bidra til å påvirke statsaktører til å handle i overensstemmelse med dette regleverket, videre vil studien være et stort rettsteoretisk bidrag til rettsområdet, og også bidra til ytterligere diskusjon i dette hensende. Med dette bidrar ICRC på flere måter til utvikling innenfor rettsområdet for internasjonal humanitær rett. Dette er en sterk indikator på at ICRC har en selvstendig rolle på den internasjonale arena. Mer konkret indikerer dette at ICRC er et folkerettssubjekt.

Statuttene hvor dette mandatet er nedfelt bærer imidlertid preg av å være mer av politisk art, enn rettslig. Det forligger ikke ett makt-og sanksjonsapparat bak dette reglementet, i motsetning til brudd på Genèvekonvensjonene, som vil kunne resultere i rettslig forfølgning. Derfor svekkes statuttens gjennomslagskraft noe. Det kan hevdes at statuttene ikke er rettslig bindende¹⁰⁰. Mandatet kan dermed avfeies som flotte intensjoner, som dessverre ikke er gjennomførbare. Når det er sagt så bør man imidlertid ikke undervurdere politisk sanksjoner. Brudd på vedtektene kan fort medføre sterk misnøye hos Bevegelsens øvrige medlemmer, som igjen kan forplante seg i enda større utstrekning på den internasjonale arena.

⁹⁹ Republican Policy Committee (US Senate), ARE AMERICAN INTERESTS BEHIND DISSERVE THE INTERNATIONAL COMMITTEE OF RED CROSS? 7 (13 June 2005).

¹⁰⁰ The ICRC's mandate and mission: http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/htmlall/section_mandate?OpenDocument

4.2.3 ICRC og inngåelse av traktater

Et annet viktig trekk av uavhengighetskriteriet er en organisasjons rettsevne til å inngå internasjonale traktater med stater, og andre internasjonale organisasjoner. Dette elementet er som vi har sett både påpekt i FN-erstatningssaken, og i en rapport fra den amerikanske delegasjonen ved San Francisco konferansen i 1945.

Denne kompetansen kan sies å være et særlig viktig element ved uavhengighetskriteriet grunnet sin natur. Traktater er folkerettslig bindende avtaler inngått mellom rettssubjekter som har kompetanse til det¹⁰¹. De tar sikte på å skape rettigheter og plikter mellom partene. I den relasjon er det avgjørende at et rettssubjekt står fritt til å bestemme hvilke avtaler de vil inngå.

Komiteen har vist å være i egenskap av denne evnen først og fremst ved praksisen å inngå de såkalte ”Headquarter agreements”.

4.2.4 “Headquarter agreements” og deres rettslige natur

Tidlig i oppgaven ble det forklart at folkerettssubjekter opptrer innfor flere ulike rettssystemer. Henholdsvis innenfor folkeretten og de respektive nasjonale rettssystem¹⁰². Et folkerettssubjekts evne til å opptre innad i staters nasjonale rettssystem er en indikator på statens anerkjennelse. Viktigste utslag av denne anerkjennelsen innvilgelsen av privilegier og immunitet.

¹⁰¹ Ruud og Ulfstein s. 51.

¹⁰² Se oppgavens punkt: 1.4.1.1

Flere av avtalene, ”Headquarter agreemnets”, har bestemmelser som formelt stadfester at deres status som internasjonale traktater¹⁰³,¹⁰⁴. I andre avtaler finnes det bestemmelser vedrørende fremgangsmåten ved inngåelsen av avtalene. Fremgangsmåten tilsvarende den som brukes ved inngåelse av internasjonale traktater¹⁰⁵.

Avtalene med vertsstatene hvor ICRC har sine delegasjoner¹⁰⁶, forsterker og klargjør ICRC status. Disse avtalene forenkler i stor grad komiteens arbeid idet de uttrykkelige innvilger ICRC privilegier og immunitet.

Denne praksisen med slike avtaler er relativ ny, de første avtalene ble inngått for 30 år siden. Per i dag har ICRC inngått omtrent 70 slike avtaler¹⁰⁷. Avtalene er individuelle i sin utforming hvilket innebærer at det kan foreligge en viss variasjon mellom de ulike avtalene. Det finnes imidlertid enkelte bestemmelser som er å finne i samtlige avtaler. Dette er tilfellet med bestemmelsene som regulerer komiteens rettslige status. Som hovedregel fastslår slike avtaler at ICRC status skal være sammenlignbare med den status som mellomstatlige organisasjoner nyter. Dette skyldes naturlig nok komiteens

¹⁰³ Avtaler som uttrykkelig fastslår at de er internasjonale traktater, er avtalene med: Angola, Armenia, Aserbajdsjan, Kambodsja, Kamerun, Kongo, Kroatia, Djibouti, Etiopia, Russland, Georgia, Kuwait, Usbekistan, Rwanda, Ukraina.

¹⁰⁴ Fleck, Dieter: *The Handbook of the Law of Visiting Forces* (2001).

¹⁰⁵ Dette er avtaler med: Chile, Colombia, Costa Rica, Elfenbenskysten, Egypt, Guatemala, Honduras, Libanon, Nicaragua, Peru, Filippinene, Salvador, Sudan, Sri Lanka, Tunisia, Den demokratiske rep. Kongo og Guinea.

¹⁰⁶ Komiteen har to ulike typer de regionale og de operative delegasjoner, da dette skillet ikke medfører noen juridiske konsekvenser mht til avtalens natur, vil dette ikke dette forfølges i den videre fremstillingen.

¹⁰⁷ Land som ICRC har inngått ”headquarters agreemnets” med er: Kamerun, Kypros, Argentina, Kenya, Libanon, Sør-Afrika, Mosambik, Colombia, Salvador, Nicaragua, Etiopia, Den demokratiske republikken Kongo, Egypt, Somalia, Costa Rica, Sudan, Chile, Chad, Filippinene, Honduras, Indonesia, Uganda, Nigeria, Peru, Guatemala, Sri Lanka, Brasil, Senegal, Tunisia, Angola, Fiji, Kuwait, Namibia, Fiji, Kuwait, Djibouti, Mali, Russland, Rwanda, Usbekistan, Sveits, Elfenbenskysten, Armenia, Burundi, Pakistan, Georgia, Kroatia, Kambodsja, Kongo, Ukraina, Jemen, Aserbajdsjan, Malaysia, Togo, Ungarn, Bosnia og Hercegovina, Den sentralafrikanske republikk, Turkmenistan, Makedonia, Belgia, Albania, Guinea og Venezuela se. The ICRC Worldwide på:

http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/middle_east_north_africa?OpenDocument

internasjonale dimensjon. Avtalene inneholder ikke direkte referanse til FN-konvensjonen ” *The Convention on the Privileges and Immunities of the Specialised Agencies of 1947*”. En uttrykkelig henvisning til en slik konvensjon vil vært problematisk i den henseende at det vil undergrave ICRCs uavhengighet. Dog er det slik at mange av ICRCs ”Headquarter agreements” inneholder tilnærmet identiske bestemmelser til dem i den ovennevnte konvensjonen. Derfor er det også en presumpsjon for at konvensjonen og praksis tilknyttet den i tvilstilfeller kan anvendes i en viss utstrekning, som tolkningsmomenter. Enkelte avtaler har dessuten en direkte referanse til Wienkonvensjonen om diplomatiske forbindelser av 1961.

Videre inneholder avtalene bestemmelser som regulerer juridisk handleevne. I de fleste avtaler anerkjennes komiteens ”*juridical capacity to contract obligations, institute legal proceedings and acquire rights, and to acquire and dispose of movable and immovable property*”. Videre finner vi bestemmelser om immunitet for ICRC.

Det er særlig en avtale som krever spesielle omtale. Avtalen med Sveits¹⁰⁸ krever særlig omtale fordi den sveitsiske regjeringen garanterer for ICRCs uavhengighet og frihet for sine handlinger. Avtalens artikkel 1 fastslår:

” *The Federal Council recognizes the international juridical personality and the legal capacity in Switzerland of the International Committee of the Red Cross, whose functions are laid down in the Geneva Conventions of 1949 and the Additional Protocols of 1977 and in the Statutes of the International Red Cross and Red Crescent Movement*”.

Det som er av særlig viktighet er ICRCs uavhengighet fra den sveitsiske staten. Hvilket igjen sterkt indikerer at Sveits anser og behandler ICRC som en mellomstatlig organisasjon. Dette igjen er en sterk indikator på at ICRC er å anses som et folkerettssubjekt.

¹⁰⁸ Agreement between the International Committee of Red Cross and the Swiss Federal Council to Determine the Legal Status of the Committee in Switzerland, 19 March: 293 International Review of Red Cross (1993)s.150-60.

4.2.5 ICRCs konfidensialitetspraksis

Et ytterligere eksempel på kriteriet uavhengighet er ICRC konfidensialitetspraksis.

Det er særlig komiteens konfidensialitetspraksis som for mange nærmest har blitt ensbetydende med at ICRC er et folkerettssubjekt. I rettsteorien fremgår det at mange har argumentert fra ståstedet: Komiteens konfidensialitetspraksis er anerkjent, ergo er ICRC et folkerettssubjekt. I henholdt til standardformelen i FN-erstatningssaken er vi et stykke på riktig vei. Det er viktig å understreke at veien er ikke er så kort som man kan få inntrykk av resonnementet. Det vil kun være ett utgangspunkt, enda et vurderingsargument i den helhetlige vurderingen som ICJ henviste til i FN-erstatningssaken.

Praksisen består i at personer som jobber, eller ha jobbet for ICRC ikke kan pålegges en vitenplikt, eller plikt til å fremlegge annen informasjon om forhold de har stiftet kunnskap om under dette arbeidet¹⁰⁹.

Denne retten anses for å være en internasjonal sedvanerettsregel, og per i dag. kan det argumenteres at det eksiterer tre hovedkilder for denne rettigheten: ICC vedtektene, Simicsaken og avtalene med vertsstatene ("The Headquarter agreements").

Først og fremst vises det til vedtektene for The International Criminal Court (ICC) –Rules of Procedure and Evidence, artikkel 73 avsnitt 4-6, som lyder som følgende:

"4. The Court shall regard as privileged, and consequently not subject to disclosure, including by way of testimony of any present or past official or employee of the International Committee of the Red Cross (ICRC), any information, documents or other evidence which it may come into the possession of in the course, or as a consequence, of

¹⁰⁹ Kan Røde Kors Nekte Å Utlevere Informasjon til Nasjonale Domstoler? Mads Harlem: NORDISK TIDSKRIFT FOR MENNESKERETTIGHETER- VOL 24.NR.2, S 153.

the performance by ICRC of its functions under the Statutes of the International Red Cross and documents of the ICRC.

5. After consultations undertaken pursuant to sub-rule 6, ICRC does not object in writing to such disclosure, or otherwise has waived this privilege; or

b) Such Information, documentations, or other evidence is contained in public statements and documents of ICRC.

5) Nothing in sub-rule 4 shall affect the admissibility of the same evidence obtained from a source other than ICRC and its officials or employees when such evidence has also been acquired by this source independently of ICRC and its officials or employees.

6) If the Court determines that ICRC information, documents or other evidence are of great importance for a particular case, consultations shall be held between the Court and ICRC in order to seek to resolve the matter by cooperative means, bearing in mind the circumstances of the case, the relevance of the evidence sought, whether the evidence could be obtained from a source other than ICRC, the interests of justice and of victims, and the performance of the Court's and ICRC's functions”.

Det skal bemerkes at bestemmelsene er et kompromiss mellom ICRC og statene. ICRC argumenterte for en bestemmelse som fastslår absolutt beskyttelse for komiteens unntak fra vitne- og fremleggelse av øvrig bevismateriale. Flere stater protesterte mot en slik absolutt regel, og insiterte for en regel hvor ICC skulle foreta en helhetlig vurdering i den enkelte sak hvilke, og om i det hele tatt, informasjon ICRC skulle fremlegge. Sluttresultatet er som det fremgår av artikkel 73 6. avsnitt, ICRC pålegges å konsultere med ICC i de tilfeller retten bestemmer at komiteens informasjon, dokumenter, eller øvrig dokumentasjon er av ”*great importance for a particular case*”. Det er imidlertid til syvende og sist opp til komiteen til å avgjøre hvorvidt informasjon, eller øvrig bevismateriale skal frigis¹¹⁰.”

¹¹⁰ Testimony of ICRC delegates before the International Criminal Court, Stephane Jeannot: IRR. No.840, December 200, s. 993-1000.

Det bør videre bemerkes at ingen andre organisasjoner, verken mellomstatlige eller ikke-statlige, er gitt tilsvarende vitne immunitet i dett regelverket. Dette reflekterer staters anerkjennelse for komiteens unike rolle og status innenfor folkeretten.

Videre er denne konfidensialitetspraksisen fastslått i en ICTY sak: Prosecutor v. Simic¹¹¹. Retten fastslo at ICRC i henhold til internasjonal sedvanerett kan nekte tidligere ansatte å vitne i saker for domstolen. Avgjørende for ICTYs avgjørelse er ICRCs *spesielle status*¹¹² i internasjonal rett, basert på det mandat de har fått av det internasjonale samfunnet. I forlengelse av dette legger ICTY til at ICRC er et folkerettssubjekt, og skal innvilges vitneimmunitet.

Avtalene med vertsstatene som det er redegjort ovenfor, anses som internasjonale traktater. De inneholder staters uttrykkelige aksept av ICRC mandat, og oppgaver, privilegier og immunitet. Herunder ICRCs konfidensialitetspraksis.

Følgende sluttinger kan trekkes: Stater har gitt ICRC i mandat å beskytte og hjelpe ofre i væpnede konflikter. Komiteens status som et folkerettssubjekt er anerkjent. Fra denne statusen utledes privilegiet: vitne- og øvrig bevisimmunitet. Det internasjonale samfunnet ville ikke ha gitt ICRCs dets mandat, hvis det samtidig ikke hadde gitt komiteen de funksjoner komiteen trenger for å utføre mandatet sitt.

4.3 Staters intensjon

I henhold til FN-erstatningssaken, og den subjektive teorien er staters intensjon med hensyn til hvorvidt de ønsker å danne et nytt folkerettssubjekt et viktig kriterium i relasjon til folkerettssubjekt spørsmålet. Det kan til og med argumenteres for at det er et utslagsgivende vilkår. Stater er de fremste aktører på den internasjonale arena, og de står i stor utstrekning fritt til å regulere folkeretten. Både når det gjelder dannelse av nye regler

¹¹¹ Prosecutor v. Simic and Ors (Decision on the Prosecution Motion under Rule 73 for a Ruling Concerning the Testimony of a Witness) 27th of July 2004 (ICTR Trial Chamber II).

¹¹² Ibid , min utheving.

og rettssubjekter. En naturlig konsekvens av dette er at deres intensjon må aksepteres og respekteres. Hertil må presiseres at denne intensjonen må baseres på bakgrunn av konkrete holdepunkter, eksempelvis en organisasjons mandat og funksjoner. Ellers vil intensjon kun være ett tomt skall.

I det følgende skal det redegjøres for hvordan det internasjonale samfunnets intensjon vedrørende ICRC rettslige status har manifestert seg i praksis.

Denne intensjon vil først og fremst manifestere seg i staters anerkjennelse, enten eksplisitt eller implisitt, av ICRC som et folkerettssubjekt.

4.3.1 Uttrykkelig anerkjennelse

Det finnes flere eksempler på hvor stater uttrykkelig anerkjenner ICRC som ett folkerettssubjekt.

Et første eksempel er Bevegelsens art. 5 1.ledd: 1:

” The International Committee, founded in Geneva in 1863 and formally recognized in the Geneva Conventions and by International Conferences of the Red Cross, is an independent humanitarian organization having a status of its own ”.

Et strekt argument i forlengelse av dette er det faktumet at de stater som ratifisert Genèvekonvensjonene, er Bevegelsens medlemmer, jf. de respektive statuttene artikkel 9. Hvilket innebærer at ICRC ut ifra et rettspolitisk perspektiv anerkjennes komiteens selvstendige status av samtlige verdens stater.

Videre finnes det om lag 70 folkerettslige avtaler inngått mellom ICRC og deres vertsstater, som uttrykkelig regulerer organisasjonens rettslige status. De fleste av disse

avtalene fastslår at ICRC er ett folkerettssubjekt. Av særdeles viktighet under dette punktet er som tidligere påpekt avtalen inngått mellom komiteen og vertslandet Sveits.

Ett ytterligere eksempel på uttrykkelig anerkjennelse av ICRCs folkerettssubjektivitet finner vi i rettspraksis. I ICTY- saken Prosecutor vs. Simic.

4.3.2 Implisitt anerkjennelse

I henhold til den subjektive teorien vil staters intensjon ofte manifestere seg implisitt.

Ved siden av den eksplisitte anerkjennelsen finner vi også eksempler på implisitt anerkjennelse av ICRC status som ett folkerettssubjekt. Nedenfor skal det vises til diverse bestemmelser i Genèvekonvensjonene som relaterer seg til ICRC rolle på den internasjonale arena.

4.3.3 Bestemmelsene i Genève-konvensjonene

I henhold til konvensjonens artikkel 9,9,9 og 10 i de fire respektive konvensjonene er det fastslått at ”bestemmelsene i denne konvensjon skal ikke være til hinder for det humanitære arbeid som Den internasjonale Røde – Kors komité måtte sette i gang for å beskytte sårede og syke eller sanitetspersonell og religiøst personell, eller for å bringe dem hjelp, såfremt de berørte parter i konflikten har gitt samtykke til det”. Det humanitære arbeidet for sårede og syke i konfliktsituasjoner må sies å være selve essensen av ICRC formål. Ved nøyere analyse viser det seg imidlertid at bestemmelsen ikke utelukkende retter seg mot ICRC, men også at andre ”humanitære organer”, er i likestillt i sitt humanitære arbeid. For vårt formål, ICRCs status som folkerettssubjekt taler det for verdenssamfunnet i utgangspunktet ikke tilegner organisasjonen en særegen rolle, de stiller på like linje med alle andre humanitære organer. Det er noe annet at ICRC i praksis har vist seg å være en pioner på

dette området. Men i forhold til folkerettssubjekt problematikken må vi forholde oss til hvilken rolle ICRC var tiltenkt av det internasjonale samfunnet.

Da bestemmelsen omfatter andre humanitære organer indikerer dette at ICRC på dette området ikke er tilegnet særskilte oppgaver. Disse oppgavene kunne like gjerne ha vært utrette av hvilket som helst annet humanitært organ. Dette samsvarer dårlig med FN-erstatningssaken hvor det refereres til organisasjoners særegne oppgaver (special tasks)¹¹³.

Ved nærmere analyse ser vi likevel at det finnes enkelte bestemmelser i dette regelverket som er eksplisitt rettet mot ICRC, og det er det vi skal se på i det følgende.

4.3.4 Beskyttermaktrollen eksplisitt for stater og ICRC

I fredstid vil enhver stat være i stand til å ivareta sine interesser gjennom diplomatiske relasjoner med andre stater. Men idet slike forbindelser kuttet, noe som normalt skjer i krigstid, vil det ikke lenger være mulig å beskytte sine interesser direkte ved slike relasjoner. I slike tilfeller vil det være avgjørende å falle tilbake på beskyttermakt systemet, dette innebærer at en nøytral stat utnevnes til å beskytte deres interesser. Man kan imidlertid kun oppnevnes som en beskyttermakt hvis staten godkjennes av den motstridende parten i en konflikt. Lignende ”beskyttermaktordning” finner vi i Genèvekonvensjonen I¹¹⁴ art.11, som fastslår at i tilfelle av tvist mellom parter angående anvendelse eller fortolkning av bestemmelsene i denne konvensjonen, skal beskyttermaktene yte velvillig bistand for å få bilagt tvisten. I dette øyemed kan enhver av beskyttermaktene foreslå for partene i konflikten a) ett møte, og b) videre kan beskyttermaktene foreslå en delegat som hører til en nøytral stat, eller av ICRC, som skal bli

¹¹³ ICJ Reports 1949 s. 178

¹¹⁴ Genèvekonvensjonen av 12. august 1949 om forbedring av såredes, sykes og skipbrudnes kår i de væpnede styrker i felten.

innbudt til å delta i møtet. Hertil skal påpekes at de partene i konflikten er forpliktet til å følge de forslag om dette som blir stilt dem, art 11. 2. ledd.

Dette er en parallellbestemmelse som er å finne i samtlige Genèvekonvensjonene, riktig nok tilpasset det helt konkrete virkeområdet.

Enda viktigere er nok bestemmelsen i Genèvekonvensjonen III¹¹⁵ artikkel 126 som fastslår at ”beskyttermaktenes representanter eller utsendinger skal ha adgang til alle steder hvor det er krigsfanger, særlig til de steder hvor de er internert, arrestert eller areider...De skal kunne føre samtaler med fangene uten vitner, og særlig med deres tillitsmann, om nødvendig gjennom tolk. Utsendinger fra Den internasjonale Røde Kors- komité skal nyte godt av de samme fordeler”.

Vi finner også en parallell bestemmelse i Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 om beskyttelse av sivile i krigstid, artikkel 76 og 143. Bestemmelsen regulerer beskyttelse ovenfor personer ”som er anklaget” dvs. de risikerer fengselsstraff.

Det som kan trekkes ut av denne ”beskyttermakt”rollen er at den er unik, og tradisjonelt kun viet selvstendige stater¹¹⁶. Men verdenssamfunnet har i disse konkrete tilfeller valgt å likestille komiteen med selvstendige stater. Dette er en sterk indikator på at verdenssamfunnet anser ICRC som et folkerettssubjekt.

4.3.5 Øvrige oppgaver i henhold til Genèvekonvensjonene

Tilleggsprotokollen I¹¹⁷ artikkel 1 pålegger ”partene i konflikten skal innrømme Den internasjonale Røde Kors- komité alle lettelser innen rammen av det som er mulig for dem, slik at den settes i stand til å utføre de humanitære funksjoner den er blitt tillagt ved

¹¹⁵ Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 om behandling av krigsfanger.

¹¹⁶ Ruud & Ulfstein (2002) s. 79.

¹¹⁷ Tilleggsprotokoll til Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 hva angår beskyttelsen av ofre for internasjonale væpnede konflikter.

konvensjonene, og denne protokoll for å sikre beskyttelse og hjelp til ofre for konflikter”. Trekker vi en parallell til FN-erstatningssaken og behandlingen av FNs karakteristika husker vi at retten la vekt på at FN hadde:

” *Defined the position of the Members in relation to the organization by requiring them to give it every assistance in any action undertaken by it*”¹¹⁸.

Det minnes igjen på at ICRC ikke har medlemsstater. Det er likevel slik at det er stater som har pålagt komiteen oppgaver i henhold til Genèvekonvensjonene, og når disse er i en konfliktsituasjon som beskrevet ovenfor, forventes de å assistere komiteen i form av lette dets humanitære arbeid. Dette tilsier at statene som ratifisert tilleggsprotokollen I¹¹⁹ anerkjenner organisasjonens viktige rolle, og respekterer dets arbeid og oppgaver ved å behandle pålegge seg selv en forpliktelse til å lette komiteens arbeid i en konfliktsituasjon.

4.3.6 Observatørstatus i FN

Ett ytterligere eksempel på implisitt anerkjennelse er ICRC observatør status innad FN-regimet.

16. Oktober 1990 ble resolusjonen 45/6 ”*Observer status for the International Comitee of Red Cross, in consideration of the special role and mandats conferred upon it by the Geneva Conventions of 12. August 1949*” vedtatt av FNs Generalforsamling. Frem til da nøt ICRC i likhet med mange andre ikke-statlige organisasjoner, en konsultativ status, i henhold til FN-charterets artikkel 71, og resolusjonen 1296 av det Økonomiske og Sosiale rådet. I resolusjonens preambel refereres det til ICRCs mandat, som fastlagt i Genèvekonvensjonene av 1949, og dets spesielle rolle i internasjonal humanitær rett (*in international humanitarian releations*). Resolusjonen legger videre til grunn at FNs

¹¹⁸ ICJ Reports s. 178.

¹¹⁹ P.t. er det 168 stater som har ratifisert tilleggsprotokollen.

Generalforsamling inviterer ICRCs til å ” *participate in the sessions and the work of the General Assembly in the capacity of observer*”.

Endringen i statusen kan hevdes å gjenspeile FNs, en av de fremste mellomstatlige organisasjoner syn på ICRC. Men det bør påpekes at denne statusen, som alt annet ved ICRC er spesielt.

De finnes ulike typer observatørstatus, og omfanget av denne statusen vil avhenge av observatørens rolle og funksjoner i det internasjonale samfunnet¹²⁰

Det viktigste trekket ved en slik status er at den medfører en tilnærmet ubegrenset adgang til alle FNs forum, uten de tungvinte prosedyrene med søknad om adgang til delta i de ulike møter, se FN-charteret artikkel 71, slik andre ikke-statlige organisasjoner og konsultative aktører er henvist til, og hvor adgang er kun tillatt til Det økonomiske og sosiale rådets fora. Ubegrenset adgang til samtlige FN møter øker utsiktene til å utøve større innflytelse på de beslutningsprosesser, til tross at observatørstatusen ikke gir stemmerett.

Som påpekt finnes det ulike former for observatører, og rekkevidden av deres status er avhengig av deres plass, og funksjoner innenfor folkeretten¹²¹. Uten å gå noe nærmere inne på denne drøftelsen, da det vil komme på siden av oppgavens problemstilling, bør det kort nevnes at andre som er blitt innrømmet denne observatør statusen i FN-regi er:

Medlemsstater, ikke- medlemsstater slik som Sveits, Nord og Sør-Korea og Vatikanet, Frigjøringsbevegelser; PLO, og regionale internasjonale, mellomstatlige, organisasjoner; World Health Organization, Organization of American States osv.

¹²⁰ Observer status for the ICRC at the United Nations: a legal viewpoint, Christian Koenig: International Review og the Red Cross. Artikkelen er tilgjengelig på:
<http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/html/57JNWJ>

¹²¹ For nærmere redgjørelse av denne problematikken se: Observer Status for the ICRC at the United Nations: a legal viewpoint: Ibid.

Når det gjelder omfanget av ICRCs status så må vi falle tilbake på det som er fastsatt i resolusjonens preambel og øvrige bestemmelser. Først og fremst ser vi at ICRC inviteres til å observere Generalforsamlingens fora, og komiteen er invitert i kraft av sin spesielle rolle på humanitærrettens område(*in international humanitarian relations*). Det bør også påpekes at ICRCs New York delegasjon har månedlige møter med hovedansvarlige for Sikkerhetsrådet, og at ICRCs president årlig møter med samtlige Sikkerhetsrådets medlemmer.

ICRC faller ikke innefor gruppen av noen de ovenfor listede observatører, og kan ikke sammenlignes med de regionale mellomstatlige organisasjoner¹²². ICRC er ikke en organisasjon av slik art, i organisatorisk henseende. Vi ser at ICRC også innenfor dette spekteret har en unik rolle, og står i en mellomstilling mellom NGO'er og andre FNs øvrige medlemmer.

4.4 Effektivitetsspørsmålet

Et naturlig spørsmål som er naturlig å spørre seg er om det nødvendig for ICRC å inneha status som et folkerettssubjekt for å utføre sitt mandat.

I henhold til dette prinsippet som har sitt utspring i FN-erstatningssaken skal *"an entity shall be entitled to (no more than) what is strictly necessary for the exercise of its functions in the fulfilment of its purpose"*¹²³.

Svaret på spørsmålet må være todelt. Det er klart at det i enkelte konkrete situasjoner er det nødvendig for ICRC å være et selvstendig folkerettssubjekt. Dette er særlig i relasjon til beskyttermakt rollen i henhold til Genèvekonvensjonene og i relasjon til vokterrollen innfor internasjonal humanitærrett: Denne rollen innebærer at ICRC skal påse at internasjonal

¹²² Christian Koenig: Observer status for the ICRC at the United Nations: a legal viewpoint: International Review of Red Cross no.280 s.37-48.

¹²³ Peter H.F. Bekker: The Legal Position of Intergovernmental Organizations s.39.

humanitærrett utøves riktig i henhold til de lover og regler som p.t. er rådende innefor rettsområdet, og legge til rette for utvikling innenfor rettsområde. Videre er statusen som folkerettssubjekt viktig i relasjon til komiteens ”*Headquarter agreements*”, da inngåelse av disse avtaler i stor grad forenkler komiteens arbeid på de respektive staters territorium og rettssystem.

I henhold til andre oppgaver er det mindre viktig for ICRC å kunne regnes som et selvstendig folkerettssubjekt. Noe som også kan trekkes ut av det faktumet at ICRC blant annet i Genève konvensjonene likestilles med andre ”humanitære organisasjoner” se artikkel 10. Da det er mer sikkert at disse andre humanitære organisasjonene¹²⁴ ikke er å anses som folkerettssubjekter kan det hevdes at denne statusen heller ikke er avgjørende for ICRC, og dets utøvelse av sitt mandat. Men som FN-erstatningssaken anviste må vi ha en helhetsvurdering i mente.

¹²⁴ Dette er korrekt så det er tale om humanitære NGOer.

5 Konklusjon

I henhold til FN-erstatningssaken er vi forpliktet til å foreta en helhetsvurdering basert blant annet på organisasjonens mandat, oppgaver, formål, funksjoner, organer, og traktater før det kan fastslås hvorvidt det kan sies å foreligge et folkerettssubjekt.

I redegjørelsen ovenfor er det blitt trukket frem momenter som belyser problemstillingen. Det har blitt redegjort for ICRC mandat, dets praksis, traktatmyndighet, og andre folkerettssubjekter intensjoner og anerkjennelse av komiteens rettslige status.

Som utvist i drøftelsen ovenfor er det et gjennomgående trekk at ICRC forfølges av sin unike rolle. Komiteen er en privat dannet organisasjon. ICRC faller dermed ikke innenfor det tradisjonelle definisjonsområdet for de p.t. anerkjente folkerettssubjekter, stater og mellomstatlige organisasjoner, men har et verdensomspennende mandat innenfor internasjonal humanitærrett fastlått i internasjonale konvensjoner. Det er i grunn det første argumentet som trekker for at ICRC bør få større innpass på den internasjonale arena enn det definisjonen tillater. Verdenssamfunnet har innenfor internasjonal humanitærrett, gitt dem både konkrete og mindre definerte oppgaver. I en viss utstrekning har verdenssamfunnet gitt dem funksjoner, i form av plikter og rettigheter, som eksempelvis vitne- og bevisimmunitet, kompetanse til å inngå trakter, og til en viss grad også skape ny rett innenfor rettsområdet. En naturlig slutning er at det internasjonale samfunnet anser ICRC som et selvstendig folkerettssubjekt. Dette forsterkes ytterligere av det faktumet at verdenssamfunnet ved flere anledninger har uttalt at ICRC er ett folkerettssubjekt; jf. *Prosecutor v. Simic*, de avtalene med vertsstater og rettsteori.

En svakhet ved denne anerkjennelsen er imidlertid at den er svakt begrunnet. Det finnes ingen lovverk som regulerer problemstillingen, svært lite rettspraksis og noe rettsteori. Det kan til tider virke som anerkjennelsen av ICRCs status som folkerettssubjekt er blitt sagt høyt så mange ganger, at det nærmest er blitt en vedtatt sannhet. Det viker noe underlig, og

kritikkverdig at ICRCs status som folkerettssubjekt fastslås med en slik sikkerhet, når rettskildebildet, for ICRCs tilfelle, er som vi ser meget uklart.

Utslagsgivende for oppgavens hovedproblemstilling er det faktumet at verdenssamfunnet: Stater, har pålagt ICRC et verdensomspennende mandat, og utstyrt organisasjonen med nødvendig funksjoner for å utføre dette mandat. Det finnes konkrete holdepunkter for det internasjonale samfunnets anerkjennelse av komiteens rettslige status. Denne rettslige statusen er imidlertid begrenset i et viktig henseende. ICRC vil i samsvar med sitt mandat anses som et folkerettssubjekt innenfor internasjonal humanitær rett.

Konklusjonen må dermed bli at ICRC er et folkerettssubjekt innenfor sitt mandat på humanitærrettens område.

6 Litteraturliste

Bøker

Bekker ,Peter H.F. *The Legal Position of Intergovernmental: A Functional Necessity Analysis of Their Legal Status and Immunities*. Martinus Nuhoff Publishers 1994.

Dembinski, Ludwik. *The Modern Law of Diplomac: External Missions of States and International Organizations*.Martinus Nijhoff Publishers 1988.

Rudd Morten & Ulfstein Geir: *Innføring i Folkerett*.2 utgave 2002.

Muller,A.S. *International Organizations and their Host States* .Kluwer Law International 1995.

Seyersted, Finn.*Common Law of International Organizations*. Martinus Nijhoff Publishers 2008.

Malanczuk, Peter. *Akehurtst's Modern Introduction to International Law 7th Revised Edition*. Routledge 1997.

Evans, Malcolm D. *International Law 2. Editon*. Oxford University Press 2006.

Sands Philippe & Klein Pierre. *Bowett's Law of International Institutions 5th Edition*.Sweet & Maxwell 2001.

Fleck, Dieter. *The handbook of the Law of Visiting Forces*.Oxford University Press 2001.

Gisle, Jon. *Jusleksikon 2.utgave*. Kunnskapsforlaget 2006.

Shaw, Malcom N. *International Law 4, 4th edition*. Cambridge University Press, 1997.

Artikler

Osuji, Chile Eboe. *Genocide, Justice and the Forensic Sensibilities of the International Committee of the Red Cross*. Chinese Journal of International Law (2006), Vol. 5, No. 1, 149-184.

Gautier, Philippe. *The Reparation for Injuries Case Revisited: The Personality of the European Union*. Max Planck Yearbook of United Nations Law s. 331-361.

Harlem, Mads. *Kan Røde Kors Nekte Å Utlevere Informasjon Til Nadjonale Domstoler?* Nordisk Tidsskrift for Menneskerettigheter- Vol. 24, Nr.2, s. 147-153.

Lanord, Christophe. *The legal status of National Red Cross and Red Cross Societies*. International Review of the Red Cross No.840 s. 1053-1077.

MacLaren Malcolm & Schwendimann Felix. *The New ICRC Study on Customary International Humanitarian Law as an Exercise in the Development of International law*. German Law Journal No.9 2005.

Koenig, Christian. *Observer status for the ICRC at the United Nations: A legal viewpoint*. International Review of the Red Cross No.280 s. 37-48.

Rona, Gabor. *The ICRC privilege not to testify: confidentiality in action*. The International Review of the Red Cross No. 845 2002.

Saksliste

Reparation for Injuries suffered in the service of the United Nations. ICJ Reports 1949 s. 174-220.

Prosecutor v. Simic and Ors (Decision on the Prosecution Motion under Rule 73 for a Ruling Concerning the Testimony of a Witness) 27.juli 1999 (ICTY Trial Chamber).

Prosecutor v. Nyiramasuhuko (Decision on Ntahobali's Extremely Urgent Motion for Inadmissibility of Witness TQ's Testimony) 15.juli 2004 (ICTR Trial Chamber II) .

Konvensjoner

Genèvekonvensjonen av 12. August 1949 om forbedring av såredes og sykes kår i de væpnede styrker i felten.

Genèvekonvensjonen av 12. August 1949 om forbedring av såredes, sykes og skipbrudnes kår i de væpnede styrker til sjøs.

Genèvekonvensjonen av 12. August 1949 om behandling av krigsfanger.

Genèvekonvensjonen av 12. August 1949 om beskyttelse av sivile i krigstid.

Tilleggsprotokoll til Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 hva angår beskyttelsen av ofre for ikke-internasjonale væpnede konflikter (Protokoll 1).

Tilleggsprotokoll til Genèvekonvensjonen av 12.august 1949 hva angår beskyttelsen av ofre for ikke-internasjonale væpende konflikter (Protokoll 2).

Tilleggsprotokoll til Genèvekonvensjonen av 12. august 1949 om vedtakelse av et tilleggskjennemerke (Protokoll 3) .

Wien-konvensjonen om traktatretten, 23. mai 1969

Statutter

ICRC – Statutes of the International Committee of the Red Cross.

Statutes of the International Red Cross and the Red Crescent

Adopted by the 25th International Conference of the Red Cross at Geneva in October 1986 and amended by the 26th International Conference of the Red Cross and Red Crescent at Geneva in December 1995 and by the 29th International Conference of the Red Cross and Red Crescent at Geneva in June 2006.

Rapporter

The Subcommittee IV/2/A of the Conference of San Francisco XIII Documents of the UNCIO: “The Juridicial status of the Organziation”.

Republican Policy Committee (US Senate), ARE AMERICAN INTRESTS BEHIND DISSERVE THE INTERNATIOAL COMITEE OF RED CROSS? 7 (13 June 2005).

Annet

Schmalenbach, Kirsten. *International Organizations or Institutions , Genereal Aspects.*

Max Planck Encyclopedia of Public International Law www.mpepil.com.

Gudbrandsen, Susanne Juell. *Legal Personality of International Organizations- in relation to members and non-members.* DUO (2003).

Internettsider: www.icrc.org.com

